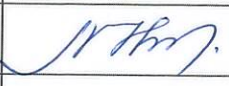

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 1 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi Strategjik dhe Buxheti</i>

OPERATOR SISTEMI TRANSMISIONI DHE TREGU KOSTT sh.a
 TRANSMISSION SYSTEM AND MARKET OPERATOR KOSTT J.S.C
 OPERATOR SISTEMA PRENOSA I TRŽIŠTA KOSTT d.d

Nr. 1329 Dt. 30 10 2018
 PRISHTINË-A

PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019

	Përgatiti	Kontrolloi	Aprovoi
Emri Mbiemri	Nebih Haziri - Zyrtar Kryesor Financiar dhe i Thesarit	Ilir M. Shala Kryeshf Ekzekutiv	Bordi i Drejtorëve
Nënshkrimi			
Data			
Tetor, 2018	<u>30/10/2018</u>	<u>30/10/2018</u>	

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 2 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Hyrje

Plani i Biznesit për vitin 2019, është ekstrakt i Planit të Biznesit për periudhën 2018-2019 dhe është i bazuar në këtë Plan.

KOSTT-i si ndërmarrje e mëvetësishme, është krijuar si rrjedhojë e procesit të ristrukturimit të sektorit të energjisë në Kosovë, që është në harmoni me detyrimet që rrjedhin nga Traktati i Komunitetit të Energjisë për Evropën Juglindore, për themelimin e Komunitetit të Energjisë, ku Kosova është anëtare me të drejta të barabarta.

I emëruar nga Qeveria e Republikës së Kosovës dhe i licencuar nga Zyra e Rregullatorit të Energjisë në bazë të dispozitave të legjislacionit parësor dhe dytësor të Kosovës, KOSTT sh.a. në tetor të vitit 2006, u licencua si : Operator i Sistemit të Transmetimit dhe Operator i Tregut të energjisë elektrike. KOSTT po ashtu mban licencën për komercializimin e infrastrukturës fibër optike, të lëshuar nga ARKEP.

Më 07.12.2009 KOSTT është ri-regjistruar si Ndërmarrje Publike, me emërtimin e plotë: “Operator Sistemi, Transmisioni dhe Tregu – KOSTT” SH.A.

Modifikimi i licencave mbi bazën e ndryshimeve në legjislacionin bazik dhe rregullin e ri të licencave të lëshuar nga Zyra e Rregullatorit të Energjisë është përcaktuar me licencat e modifikuara të lëshuara më 13.04.2017.

KOSTT sh.a, funksionon si ndërmarrje publike në pajtim me Ligjin për ndërmarrjet publike dhe legjislacionin përkatës në fuqi. Të drejtat e aksionarit për Operatorin e Sistemit të Transmetimit ushtrohen nga Kuvendi i Republikës së Kosovës.

Si Operator i Sistemit të Transmetimit (OST), KOSTT-i është përgjegjës për operim efikas, ekonomik dhe të koordinuar të sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike në Kosovë, si dhe është përgjegjës për menaxhimin e rrjedhave të energjisë në rrjetin e transmetimit që shërben për furnizimin e konsumit nacional dhe tregtimit ndërkufitar.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 3 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Si Operator i Tregut të energjisë elektrike, KOSTT-i është përgjegjës për organizimin dhe administrimin e tregut të energjisë elektrike si dhe për menaxhimin e procesit të barazimeve përfundimtare.

Në përputhje me Ligjin e Energjisë Elektrike dhe licencat e lëshuara, KOSTT është përgjegjës për:

- transmetimin e energjisë elektrike, sipas kushteve të përcaktuara në licencë, në mënyrë objektive, transparente dhe jo diskriminuese në tërë territorin e Republikës së Kosovës, duke ruajtur sigurinë e sistemit elektroenergjetik sipas këtij ligji;
- Operimin, mirëmbajtjen dhe zhvillimin e Sistemit të Transmetimit dhe interkonektorëve të tij me sisteme tjera, në mënyrë që të ofrojë siguri afatgjatë të operimit të sistemit dhe siguri në furnizim me energji elektrike, duke pasur parasysh mbrojtjen e mjedisit;
- Administrimin, operimin dhe organizimin e tregut të energjisë elektrike në mënyrë transparente dhe jo diskriminuese;
- Operimin e Sistemit të Transmetimit në pajtueshmëri me Kodin e rrjetit të transmetimit dhe të gjitha kodet dhe rregullat tjera të zbatueshme, në mënyrë që të arrijë sigurinë e furnizimit me energji elektrike dhe shfrytëzimin ekonomik të rrjetit të transmetimit;
- planifikimin e operimit të sistemit elektroenergjetik, në bashkëpunim me Operatorin e Tregut dhe operatorët e sistemeve të transmetimi të shteteve fqinje, si dhe Operatorin e Sistemit të Shpërndarjes dhe shfrytëzuesve të Rrjetit;
- balancimin e sistemit të energjisë elektrike në harmoni me Kodin e rrjetit të transmetimit dhe Rregullat e Tregut;
- sigurimin e besueshmërisë dhe disponueshmërisë së sistemit të transmetimit, në mënyrë që të mundësojë furnizim të sigurt me energji elektrike, duke mbajtur mjaftueshmërinë e kapaciteteve të transmetimi;
- mundësimin përdoruesve në qasje dhe shfrytëzim të rrjetit të transmetimit sipas parimeve transparente dhe jo diskriminuese;
- ofrimin e informatave operatorëve të sistemeve fqinje, me të cilët është i ndërlidhur sistemi i transmetimit, me qëllim të arritjes së operimit të sigurt dhe efikas, zhvillimin e koordinuar dhe ndërveprimin e sistemeve të interkonektuara; etj.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 4 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Përmirësimin dhe zhvillimin e infrastrukturës SCADA/EMS për realizimin e funksioneve të operimit të sistemit të transmetimit;
- Menaxhimin e fondit BRE
- Menaxhimin e procesit të ndërrimit të furnizuesit.

Përveç përgjegjësiave primare të cekura më lartë, KOSTT ka edhe përgjegjësitë sekondare, që janë:

- që të ofrojë shërbimet e shfrytëzimit të fibrave optik (komercializimi i fibrave optik) në infrastrukturën e telekomunikacionit në të tërë vendin, si dhe vendet e rajonit në bashkëpunim me OST-të përmes rrjetit transmetues të KOSTT dhe linjave interkonektive. Në këtë drejtim, përgjegjësitë e KOSTT-it përcaktohen nga Ligji për Telekomunikacion dhe Ligji për Komunikime Elektronike si dhe Autorizimi/Licenca e lëshuar nga ARKEP-i.
- Dhënia e shërbimeve të konsulencës në nivel lokal dhe ndërkombëtar;
- ofrimi i shërbimeve profesionale për palët e treta (kyçja e Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë në rrjetin e transmetimit, si dhe ndërtimet e objekteve afër rrjetit të transmetimit).

KOSTT-i përfaqëson një nyje të rëndësishme në tregun rajonal të energjisë elektrike dhe ndërlidhet me katër sisteme të tjera: atë të Shqipërisë, Maqedonisë, Serbisë dhe Malit të Zi.

Ky Plan i Biznesit është punuar me qëllim të fokusimit në arritjen e objektivave strategjike, përmbushjes së misionit dhe vizionit të KOSTT, gjithnjë duke u mbështetur në vlerat themelore të KOSTT, të cilat janë ndërtuar për vite me radhë.

Ky Plan i Biznesit është në harmoni me periudhën e dytë tarifore, ku përcaktohen të Hyrat Maksimale të Lejuara për KOSTT-in për këtë periudhë, prandaj do të konsiderohet si vegël për të siguruar arritjen e niveleve të parapërcaktuara të performancës brenda kornizës së të Hyrave Maksimale të Lejuara nga ZRrE.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 5 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

1.0 Misioni, Vizioni dhe Vlerat themelore të KOSTT

Misioni

Misioni i KOSTT-it është:

- Operimi i sigurt dhe i besueshëm i Sistemit Të transmetimit, duke garantuar sigurinë e furnizimit, si dhe operimin efikas të tregut të energjisë elektrike në bazën e transparencës dhe jo diskriminimit, në mbështetje të zhvillimit ekonomik dhe shoqëror të Republikës së Kosovës.

Vizioni

- “Të jetë kompani kredibile, që garanton transmetimin e sigurt dhe të besueshëm të energjisë elektrike, e përgjegjshme në kuptimin social dhe mjedisor, e integruar në rrjetet dhe institucionet evropiane të transmetimit të energjisë elektrike”.

Moto

Energjia jonë, zëri i së ardhmes

Vlerat themelore

Siguria dhe Besueshmëria: transmetim të sigurt dhe të besueshëm të energjisë elektrike për të gjitha palët e kyçura në Sistemin Të transmetimit të Kosovës, në përmbushje të objektivës për sigurinë e furnizimit cilësor dhe zhvillim të qëndrueshëm

Përgjegjësia: Në përmbushjen e obligimeve si kompani publike KOSTT përdor resurset në mënyrë sa më optimale dhe është e përkushtuar në mirëmbajtjen, zhvillimin dhe avancimin e vazhdueshëm të Sistemit Të transmetimit duke krijuar vlerë për aksionarin. KOSTT është e përkushtuar dhe e përgjegjshme ndaj palëve, punonjësve, komunitetit, mjedisit dhe shoqërisë në përgjithësi.

Bashkëpunimi: KOSTT-i vazhdimisht favorizon dhe kultivon bashkëpunimin dhe punën ekipore, që shpie në kryerjen e detyrave drejt arritjeve të përbashkëta, për të përmbushur misionin e saj dhe zhvillimin afatgjatë të kompanisë.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 6 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Transparenca: KOSTT qeveriset mbi bazën e transparencës dhe llogaridhënies. KOSTT ofron qasje jo-diskriminuese për të gjitha palët e kyçura në Rrjetin e transmetimit, zbaton me transparencë procedurat si dhe ofron informacione të hapura për të gjitha palët e tregut të energjisë elektrike, palët e interesit dhe opinionit në përgjithësi.

Dija: Përmes përvetësimit të vazhdueshëm të njohurive, dhe përvojës shumëvjeçare, KOSTT ndërton profesionalizmin e tij, përmirëson performancën dhe mbetet e përkushtuar në gjetjen e zgjidhjeve më të mira për ngritjen e vazhdueshme të cilësisë.

Moto e KOSTT

Energjia jonë, zëri i së ardhmes!

1.1. Objektivat strategjike

Objektivat para së gjithash kanë të bëjnë me sigurimin se KOSTT-i është një organizatë efektive, e aftë për të përballuar sfidat me të cilat do të përballlet në të ardhmen.

1. Planifikimi, zhvillimi dhe ndërtimi efektiv i sistemit të transmetimit të energjisë elektrike;
2. Mirëmbajtja dhe operimi i sigurt dhe i besueshëm i sistemit të transmetimit;
3. Krijimi i tregut të organizuar një ditë para dhe tregut balancues të energjisë elektrike;
4. Sigurimi i stabiliteti financiar të kompanisë;
5. Operimi si zonë rregulluese/bllok rregullues;
6. Anëtarësimi në ENTSO-E dhe mekanizmat tjerë ndërkombëtarë;
7. Avancimi i partneriteti me palët e interesit;
8. Të jetë punëdhënës atraktiv, që investon në zhvillimin profesional të punonjësve, të talenteve dhe në avancimin e dijes;
9. Të jetë kompani e përgjegjshme ndaj komunitetit, në aspektin social dhe mjedisor;
10. Të krijojë një ambient të sigurt pune dhe të shëndetshëm;

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 7 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

11. Menaxhimi i cilësisë dhe avancimi i ndërmarrjes sipas standardeve ISO;
12. Rritja e të hyrave nga shërbimet për shfrytëzim të infrastrukturës së sistemit të telekomit dhe nga shërbimet tjera sekondare;
13. Akomodimi i kyçjeve të reja në rrjetin e transmetimit;
14. Kontribuoj në mbarëvajtjen e punës për Integrimin e Tregut të Energjisë Elektrike (EMI).

1.2. Organizimi

Më 25 prill 2018, Bordi i Drejtoreve të KOSTT-it në mbledhjen nr.103/18, ka aprovuar Riorganizimin e brendshëm të KOSTT, përkatësisht makro skemën organizative. .

Sipas kësaj strukture, menaxhmenti më i lartë i KOSTT-it përbëhet nga pozitat vijuese: Kryeshefi Ekzekutiv (KE), Zëvendës Kryeshefi Ekzekutiv; Sekretari i Kompanisë; Zyrtari Kryesor Financiar dhe i Thesarit, Auditori i Brendshëm dhe drejtorët e departamenteve vijuese:

- Operatori i Sistemit;
- Operatori i Transmetimit;
- Operatori i Tregut;
- Zhvillimi i Rrjetit dhe Projekteve;
- Çështjet Rregullative dhe Tarifa;
- Financat dhe Thesari;
- Burimet Njerëzore;
- Shërbimet Përkrahëse
- Prokurimi;
- Zyra e Kryeshefit Ekzekutiv, që mbulon Zyrën për Zhvillimin dhe Planifikimin Afatgjatë, Zyrën për Komunikim dhe Marrëdhënie me Publikun, Zyrën ligjore dhe Menaxheri për Cilësi dhe Politika .

Ekzistojnë një sërë çështjesh që do të kenë ndikim në organizimin e KOSTT-it, si:

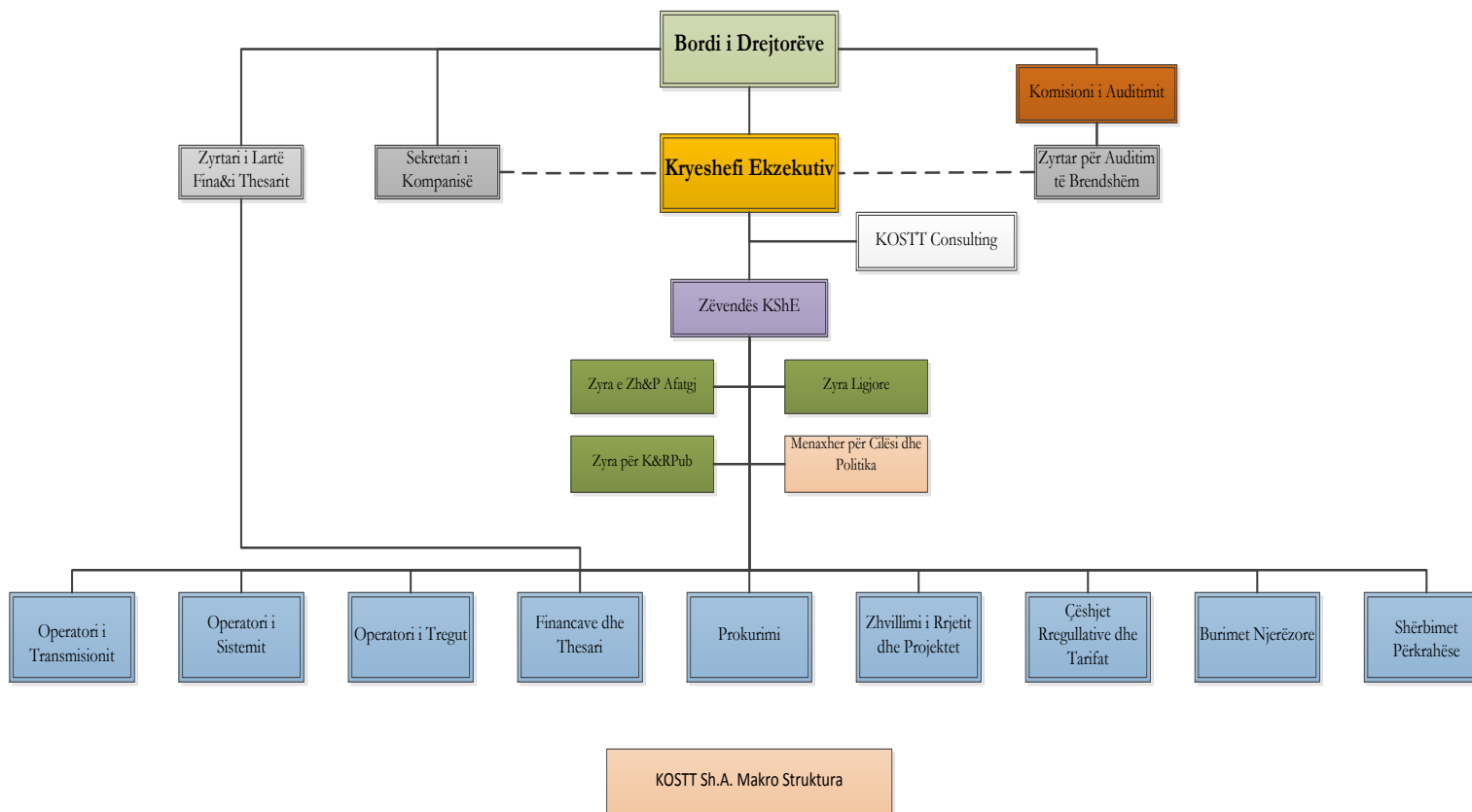
- Zhvillimi i sistemit të Transmetimit nga këndvështrimi i kapaciteteve të rrjetit dhe kontrollimit të tij;
- Nevoja për të arritur nivel më të lartë efikasiteti brenda kompanisë;

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 8 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Nevoja për zhvillim të stafit dhe për zhvillim të infrastrukturës si rrjedhojë e integritimeve në institucionet ndërkombëtare Evropiane dhe rajonale, si dhe ndryshimeve dhe zhvillimeve në tregun e energjisë elektrike.
- Hyrja e KOSTT-it në tregun e telekomunikimeve të Kosovës dhe në tregun e telekomunikimeve dhe integrimin me vendet e rajonit, duke filluar iniciativën me OST-të fqinjë (*nga Banka Botërore ka filluar interesimi për të mbështet fillimin e një projekti për ndarjen e infrastrukturës ndërkufitare të telekomunikacionit respektivisht të fibrave optik*), me ofrim të rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike.

Në vazhdim, është dhënë Organogrami – Makro Struktura organizative e KOSTT-it:

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 9 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 10 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buçjetit dhe Kontrolli</i>

2.0. SFIDAT

Sfidat për KOSTT, të cilat dalin nga Strategjia e Energjisë së Republikës së Kosovës janë adresuar për arritjen e objektivit të integritit në tregun rajonal të energjisë, e që lidhen me:

- Operimin e KOSTT-it si zonë rregulluese e pavarur;
- Krijimin e tregut vendor efektiv konkurrues të energjisë me pjesëmarrje aktive të më shumë
- se një furnizuesi;
- Krijimin e bursës së energjisë në bashkëveprim me Shqipërinë;
- integritit në tregun rajonal të energjisë;

Për të bërë vlerësimin e mundësive dhe kërcënimeve me të cilat do të ballafaqohet KOSTT-i, është kryer një analizë SWOT¹. Rezultatet e kësaj analize janë përmbledhur në vijim.

2.1. Përparësitë

KOSTT konsideron si përparësi:

- Është monopol natyror në ofrimin e shërbimeve të transmetimit, sistemit dhe tregut;
- Kapacitetet e transmetimit interkonektiv të mjaftueshme, që mundësojnë tregti ndërkufitare;
- Baza ligjore në harmoni me direktivat e BE-së;
- Republika e Kosovës është anëtare e Traktatit për Themelimin e Komunitetit të Energjisë të EJT;
- Kapacitetet njerëzore dhe teknike të nivelit të avancuar për të dhënë shërbime profesionale, dhe për zbatimin e kornizës ligjore dhe rregullative;
- Kredibilitetin e arritur në raport me ZRRE, palët e interesit dhe institucionet financiare ndërkombëtare;
- Është nyje e rëndësishme e sistemit të transmetimit rajonal;
- Cilësia e menaxhimit.

¹ Strengths- Përparësitë, Weakness- Dobësitë, Opportunities- Mundësitë, Threats-Kërcënimet

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 11 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

2.2. Dobësitë

Në anën tjetër, KOSTT ka edhe dobësi:

- Mosha e shtyrë mesatare e punonjësve;
- Mos operimi i KOSTT si Zonë Rregulluese e pavarur;
- Mosqasja në rrjetin e transmetimit në pjesën veriore të Kosovës;
- Integrimi i pjesshëm në mekanizmat dhe asociacionet rajonale;
- Sigurimi i rezervave balancuese ;

2.3. Mundësitë

Mundësitë për KOSTT-in paraqiten nga:

- Zhvillimi i burimeve të reja gjeneruese dhe konsumit industrial;
- Qasja pozitive e organizatave ndërkombëtare ndaj KOSTT-it;
- Ofertë për staf profesional në tregun e punës;
- Tregu i përbashkët Kosovë – Shqipëri;
- Zhvillimi i tregut rajonal e tregut të energjisë elektrike
- Ofrimi i shërbimeve konsulente për sektorin e energjisë elektrike, përfshirë edhe nivelin ndërkombëtar;
- rritja e kërkesës për shërbimet telekomunikuese;
- zhvillimi i kapaciteteve interkonektive;
- Ristrukturimi dhe reformimi i plotë i sektorit të energjisë në përputhje me Direktivat dhe Rregulloret e BE-së;
- Bashkëpunimi dhe integrimi rajonal;
- Prokurimi elektronik;
- Rënia e interesit të kredive komerciale.

2.4. Kërcënimet

Nga ana tjetër, KOSTT-i ballafaqohet me një numër të kërcënimeve, siç janë:

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 12 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Obstruksionet e EMS ndaj KOSTT it ne procesin e integrimi rajonale dhe mekanizmat tjerë relevant ndërkombëtare;
- Ekspozimi ndaj rreziqeve ligjore të cilat rrjedhin nga kontestet gjyqësore;
- Vështirësitë e mundshme financiare nga mos inkasimi i të hyrave;
- Dëmet e shkaktuara nga palët e treta në asetet e transmetimit;
- Procedurat e sigurimit të lejeve ndërtimore për ndërtimin e infrastrukturës së transmetimit;
- Risku rregullator në miratimin e tarifave që nuk reflektojnë koston reale;
- Mosfunksionimi i tregut të hapur dhe konkurrent të energjisë elektrike në rajon;
- Krizat e mundshme financiare globale;
- Sigurimi i rezervave të mjaftueshme për balancimin e sistemit;
- Pamundësia e qasjes për mirëmbajtje dhe operim në NS Vallaq;
- Menaxhimi i Fondit të BRE-ve për shkak të riskut të mos inkasimit nga furnizuesit;
- Menaxhimi i llogarisë balancuese për shkak të riskut të mos pagesave të jo-balancave nga palët;
- Vazhdimi i obstrukcioneve nga Serbia në sektorin e energjisë dhe pamundësia e mirëmbajtjes dhe zhvillimit të një pjese të rrjetit të transmetimit të Kosovës, për shkak të mos implementimit të planit akcional të nënshkruar nga Qeveria e Kosovës dhe e Serbisë;
- kufizimi në operimin racional të NS-ve për shkak të mos zhvillimit të infrastrukturës së operimit nga KEDS.

Faktorët e lartshënuar tregojnë se ekziston një bazë për një të ardhme të suksesshme për KOSTT-in, duke pasur parasysh se me përkrahjen e palëve të interesit, KOSTT menaxhon përballjen me sfidat dhe tejkalimin e pengesave.

3.0 RRETHINA AFARISTE

Plani i Biznesit për vitin 2019 përmban tri aspektet themelore që ndërlidhen me rrethinën afariste, brenda së cilës operon KOSTT-i:

- zhvillimi i sektorit të energjisë elektrike;

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 13 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- kornizat ligjore dhe rregullative;
- çështjet sociale dhe mjedisore.

3.1 Zhvillimi i sektorit të energjisë elektrike

3.1.1 Historiku pas vitit 2000

Gjendja në sektorin elektroenergjetik në Kosovë ishte e rëndë pas luftës, si në prodhim , transmetim, po ashtu edhe në shpërndarje. Në këtë kohë filluan investimet emergjente të përgjithshme në sektorin elektroenergjetik, të përkrahura nga Buxheti i Kosovës dhe donatorët ndërkombëtarë. Për shkak të nevojave shumë të mëdha në tërë sektorin elektroenergjetik në fillim, rrjeti i transmetimit nuk u zhvillua konform rritjes së shpejt të konsumit në të kaluarën dhe që pasoi pas vitit 2000.

Që nga themelimi i KOSTT-it, në rrjetin e transmetimit janë kryer investime kapitale, kryesisht në zhvillimin dhe përforcimin e kapaciteteve të rrjetit të transmetimit, rivitalizim si dhe avancim të sistemeve mbështetëse. Bazuar në të gjithë indikatorët e matshëm të performancës të regjistruara në dekadën e fundit, si investimet e vazhdueshme me infrastrukturë të re të rrjetit të transmetimit, modernizimi i sistemeve mbështetëse të Sistemit, rivitalizimi i nënstacioneve dhe linjave, kanë ndikuar në ngritje të sigurisë, besueshmërisë dhe performancës së operimit të sistemit të transmetimit. E gjithë kjo ka ndihmuar në stabilitetin e sektorit të energjisë elektrike në Republikën e Kosovës.

Kërkesat për ngritje të sigurisë së furnizimit dhe zhvillim të kapaciteteve të transmetimi me qëllim të përkrahjes së ngarkesës në rritje, integrimin e gjenerimit nga burimet konvencionale dhe të ripërtëritshme, paraqesin faktorin kryesor për KOSTT që të vazhdoj me investimet në rrjet për vitet në vijim.

Hallka më e shëndetshme e sistemit të energjisë elektrike të Kosovës është Sistemi i Transmetimit, dhe falë investimeve të mëdha në këtë sistem, sot konsiderohet një nga

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 14 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

sistemet më efikase dhe më të qëndrueshëm në rajon². Por, për fat të keq, për shkaqe politike si pasojë e mos anëtarësimit të KOSTT-it në ENTSO-E , aktivitetet janë të kufizuara për shkak të pamundësisë për të kontrolluar rrjedhat ndërkuftare. Kësisoj, kjo ka vazhduar të jetë sfidë në vijim për të kryer me sukses të gjitha detyrat obligative operacionale si operator i sistemit të transmetimit në Kosovë.

4. GJENDJA E KAPACITETEVE GJENERATORIKE DHE NDIKIMI NË OPERIMIN E SISTEMIT TË TRANSMETIMIT

Energjia elektrike e prodhuar në Kosovë dominohet nga dy termocentrale relativisht të mëdha: TC Kosova A dhe TC Kosova B të cilat marrin pjesë me 95% ne prodhimin total të energjisë elektrike në Kosovë.

Pjesa e mbetur rreth 5% e prodhimit të energjisë elektrike në vend kryesisht realizohet nga hidrocentralet e vogla të ndërtuara në periudha të ndryshme kohore. Aktualisht dy hidrocentrale të kyçura në rrjetin 110 kV të transmetimit: HC Ujmani dhe HC Kelkos prodhojnë rreth 2.7 % të prodhimit total vendor, ndërsa një numër i madh i hidrocentraleve të vogla, prodhojnë rreth 2.3% në rrethana normale hidrologjike.

Aktualisht, Kosova ka deficit të kapaciteteve prodhuese të energjisë elektrike për të mbuluar kërkesën e konsumit të energjisë elektrike në Kosovë dhe kjo mungesë mbulohet nga importi i energjisë elektrike.

Mungesa e kapaciteteve prodhuese dhe veçanërisht e kapaciteteve rezervë, do të ndikojë negativisht në balancimin e sistemit elektroenergjetik.

Nga ana tjetër, teknologjia ekzistuese e kapaciteteve gjeneruese të energjisë elektrike nuk plotëson kriteret mjedisore të përcaktuara nga legjislacioni i BE-së. TC Kosova A dhe TC Kosova B kanë një kapacitet të përbashkët të instaluar prej 1478 MW, por për shkak të moshës së tyre, kapaciteti i tyre operacional aktualisht është rreth 915 MW ose 62% të kapacitetit total të

² *Strategjia e Energjisë së Republikës së Kosovës 2017-2026, fq.20.*

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 15 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

instaluar³. Kapacitetet gjeneruese ekzistuese janë të vjetruara dhe kanë nevojë për riparime të vazhdueshme.

Strategjia e Energjisë së Kosovës 2017 - 2026 parashikon ndërtimin e kapaciteteve të reja gjeneruese dhe zëvendësimin e TC Kosova A. Ndërtimi i kapaciteteve të reja të prodhimit të energjisë, rehabilitimi i atyre ekzistuese apo rindërtimi eventual i tyre, duhet të bëhet në përputhje me obligimet e përcaktuara nga Strategjia Energjisë.

Një studim i ri i fizibilitetit për rehabilitimin e TC Kosova B jep rekomandime dhe vlerëson kostot e nevojshme që parametrat operues të centralit të sillen në normat dhe standardet e detyruara nga Direktiva Evropiane mbi nivelin e emetimit të ndotësve nga centralet ekzistuese termike.

Në këtë drejtim, KOSTT-i do të përcjell aktivitetet në ndërtimin e kapaciteteve prodhuese dhe të përgatitet për efektet e tyre si nga aspekti i kyçjeve, ashtu edhe nga aspekti i përforcimit të rrjetit të transmetimit dhe ndikimit në tregun e energjisë elektrike.

4.1. Zhvillimet në KOSTT

Zhvillimet kryesore që do të ndikojnë në KOSTT nga aspekti i operimit të sistemit të transmetimit gjatë vitit 2019, do të jenë:

- Implementimi Marrëveshjes së Kyçjes me ENTSO-E, e nënshkruar në tetor 2015;
- Fillimi i operimit të KOSTT si Zonë Rregulluese/Bllok Rregullues më vete në përputhje me rregullat e ENTSO-E;
- Fillimi i implementimit të Marrëveshjes për Rregullim Sekondar me OST dhe KEK;
- Certifikimi i KOSTT si Operator i Sistemit të transmetimit;
- Implementimi i marrëveshjeve Ndër- OST me OST-të fqinje;
- Implementimi i Tregut Balancues sipas legjislacionit në fuqi;
- Operimi i tregut të liberalizuar në përputhje me ligjin e ri të energjisë elektrike;
- Pjesëmarrja e KOSTT në Qendrën Koordinative Rajonale për Siguri (Regional Security Coordination);
- Fillimi i eksploatimit të linjës interkonektive 400 kV me Shqipërinë;
- Investimi në platforma softuerike, që mundësojnë pjesëmarrje në operimin paralel interkonektiv në nivel pan evropian si SMTA (short & medium term generation adequacy), CGM\OPDE (operational planning data environment), RSC (regional

³ *Strategjia e Energjisë e Republikës së Kosovës 2017 - 2026 , fq.31*

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>fajqe 16 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

security coordination, EAS (energy awerness system), OPC (outage planning coordination), SCC (Security critical coordination), rifreskimi i atyre ekzistuese, trajnimi dhe edukimi i stafit për përdorimin e tyre, shfrytëzimi i platformave softuerike për analiza të SCADA/EMS, Sistemit për Menaxhimin e Energjisë e Tregut, Kontrollit Frekuencë Fuqi-LFC, DACF- (Day Ahead Congestion Forecast - analiza e sigurisë së operimit një ditë para, IDCF (Intraday Congestion Forecast), paketi softuerik për mbikëqyrje dhe kontroll në kohën reale, pajisjeve të TL të tipit T 5000, E-TERRA Habitat, RMC për matje komerciale për lehtësimin e kryerjes së aktiviteteve të të gjitha palëve pjesëmarrëse në tregun e energjisë, për të siguruar operim më eficient të sistemit të energjisë elektrike;

- Zëvendësimi i infrastrukturës ekzistuese të sistemit SCADA/EMS konsiston në:
 1. Ngritjen e nivelit të realizimit të kontrollit në objektet e rjetit të transmetimit nga Qendra Nacionale Dispeçerike Kryesore dhe Emergjente;
 2. Përfshirja e të gjitha objekteve elektroenergjetike në kuadër të infrastrukturës së SCADA\EMS konform PZHT;
 3. Përmbyllja e krijimit të kushteve teknike për monitorim të ndërsjellë me OST-të fqinje në kohën reale konform “Inter TSO Marrëveshjeve” me TSO-të e shteteve fqinje;
 4. Përgatitja e infrastrukturës teknike për qasje në platformën e EAS (Energy Awerness System) në kuadër të ENTSO-E.

Në aspektin e operimit, paralelisht me fillimin e operimit të KOSTT si bllok rregullues, do të fillojë të implementohet projekti i “Kontrollit Frekuencë-Fuqi” në bashkëpunim me OST-në e Shqipërisë, i cili në mënyrë kuptimplote mund ta ndryshojë regjimin e operimit të sistemit elektrik, që mund të reflektojë në opsionet ne vazhdim:

- Operimi si dy Blloqe Rregulluese të veçanta me shkëmbim të shërbimeve ndihmëse,
- Operimi me dy zona të ndara në një Bllok rregullues me Shqipërinë, ose
- Operimi në një zonë rregulluese të përbashkët në faza të mëvonshme.

Me nënshkrimin e Marrëveshjes për kyçje KOSTT-ENTSO-E , pritet që KOSTT të fillojë të operojë si Zonë Rregulluese e pavarur, përfshirë këtu menaxhimin komercial të kongjestionëve në linjat interkonektive të Kosovës dhe alokimin e kapaciteteve interkonektive.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 17 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Operimi si Zonë Rregulluese përfshin kryesisht aktivitetet që ndërlidhen me bashkëpunimin e OST-ve të interkonektuara, me qëllim të operimit të sigurt të sistemit. Bashkëpunimi i ngushtë i OST-ve bazohet në parimet e respektimit të rregullave të ENTSO-E.

KOSTT ka arritur që të ketë një siguri shumë më të lartë të operimit dhe mund të thuhet se performanca e arritur është mjaftë e kënaqshme. Këtë e dëshmon numri i rënieve dhe intervenimeve, të cilat nga viti në vit kanë qenë në rënie dhe tani është arritur që të minimizohet numri i tyre, përkundër vjetërsisë dhe eksploatimit të tyre.

Njëkohësisht, që të sigurohet operim i sistemit sa më efikas, është duke u vazhduar me investimet në rehabilitimin e nënstacioneve sipas prioriteteve të caktuara në bazë të gjendjes funksionale të tyre.

Meqenëse qëllimi kryesor i mirëmbajtjes është që të sigurojë një shkallë të lartë të besueshmërisë së operimit të sistemit elektroenergjetik, përmes aktiviteteve të duhura në këtë drejtim, është arritur të krijohet një stabilitet i qëndrueshëm në funksionimin normal të sistemit. Duke iu falënderuar kësaj, si dhe investimeve të shumta, KOSTT tanimë gjendet në fazën e mirëmbajtjes preventive.

Planin e mirëmbajtjes për vitin 2019, KOSTT e ka përpiluar bazuar në Rregulloren e Mirëmbajtjes, i cili parasheh të gjithë hapat e nevojshëm që duhet ndërmarrë në rrjetin e transmetimit, bazuar në praktikat më të mira profesionale si dhe sipas udhëzimeve të prodhuesve të pajisjeve elektroenergjetike, në mënyrë që të jenë funksionale dhe të garantojnë performancë të mjaftueshme për operim.

Prioritet i KOSTT-it mbetet që të avancojë sistemin e mirëmbajtjes sipas standardeve më të larta, të cilat aplikohen në sistemet e avancuara, duke u bazuar në Rregullore dhe gjendjen e pajisjeve, në mënyrë që të kursehet koha dhe kostoja e mirëmbajtjes.

Përkundër këtij trendi të rehabilitimit në rrjetin e transmetimit, mbetet që të përmirësohet gjendja e gatishmërisë teknike të pjesës së rrjetit të transmetimit në pjesën veriore të Kosovës. Kjo duhet të bëhet fillimisht duke siguruar qasjen fizike të KOSTT në tërë asetet e veta atje, si kusht i domosdoshëm për realizimin e investimeve të nevojshme si dhe mirëmbajtjes adekuate.

Faza e investimeve atje do të përfshinte edhe realizimin e monitorimit dhe kontrollit të NS Vallaq në kuadër të infrastrukturës së SCADA sistemit qendror të KOSTT.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>fajqe 18 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

5. ZHVILLIMET KRYESORE NGA ASPEKTI I OPERIMIT TË TREGUT

5.1. Liberalizimi i tregut dhe mundësitë e integritit në tregun e përbashkët rajonal

Ndër sfidat kryesore me të cilat ballafaqohet sektori i energjisë elektrike në Kosovë është funksionimi i tregut efektiv konkurrues në sektorin e energjisë elektrike dhe integrimi në tregun e përbashkët rajonal.

Me miratimi e legjislacionit të ri të sektorit të energjisë elektrike në vitin 2016, Kosova ka nisur liberalizimin e tregut të energjisë që i hap rrugën thellimit të reformës në këtë sektor. Në këtë aspekt është përshtatur legjislacionin sekondar për tu harmonizuar me legjislacionin e ri. KOSTT ka rishikuar rregullat e tregut të cilat janë dërguar për miratim tek ZRrE dhe ka përpiluar procedurat e nevojshme për të mbështetur proceset në këtë drejtim.

Përkundër masave të ndërmarra drejt liberalizimit të tregut në Kosovë, deri tani mungon konkurrenca si në nivelin e tregut me shumicë po ashtu dhe atë me pakicë. Edhe pse ekzistojnë disa furnizues të licencuar për furnizim në tregun me pakicë të energjisë elektrike në Kosovë, aktualisht vetëm KESCO bën furnizimin e të gjithë konsumatorëve të rregulluar dhe atyre të pa rregulluar ndërsa të tjerët ende nuk janë aktiv në treg.

Aktualisht në tregun e energjisë elektrike janë vetëm tre konsumator të parregulluar të cilët janë të kyçur në rrjetin e transmetimit (Ferronikeli i kyçur në nivelin 220kV, kurse SharriCemi dhe Trepça në nivelin 110kV), ndërsa të gjithë konsumatorët tjerë furnizohen me çmime të rregulluara dhe janë pjesë e grupit të konsumatorëve me të drejtë të shërbimit universal. Gradualisht sipas afateve të përcaktuara nga ZRrE edhe konsumatorët e kyçur në nivelin 35kV dhe 10kV duhet të furnizohen me çmim të parregulluar dhe nuk do të jenë konsumatorë me të drejtë të shërbimit universal.

5.2. Aktivitet në lidhje me liberalizimin e tregut

Me udhëzimin e ZRrE-së për liberalizimin e tregut të energjisë elektrike në Kosovë, është përcaktuar mënyra, kushtet dhe koha e liberalizimit të tregut të energjisë elektrike në Kosovë, në nivelin e prodhimit dhe furnizimit me energji elektrike. Nga 1 prill 2017, tregtimi me shumicë

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 19 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

i energjisë elektrike bëhet në çmime të de-rregulluara kurse de-rregullimi i çmimit të konsumatorëve fundorë do të bëhet në mënyrë graduale, duke përdorur qasjen më të përshtatshme të mundshme me gjendjen aktuale

Duke pasur parasysh rrethanat e reja të krijuara, KOSTT ka ndërmarrë dhe do të ndërmerr veprimet e nevojshme për realizimin e udhëzimeve të lëshuara nga ZRrE dhe obligimeve që dalin nga legjislacioni primar dhe sekondar. KOSTT (Operatori i Tregut) mirëmban Llogaritë energjetike për secilën palë të regjistruar në Rregullat e Tregut për çdo periudë të barazimit përfundimtar (për çdo orë) për energjinë e nominuar (kontraktuar) si dhe energjinë e matur dhe obligimet financiare të llogaritura për çdo periudë të barazimit përfundimtar (proces i barazimit energjetik dhe financiar). Në bazë të dhënave nga këto llogari krijohen raporte të cilat përdoren si bazë për faturimin e ndërsjellë mes palëve në treg si dhe për faturimin e pagesës së jobalanceve. Krijimi i llogarive për palët përgjegjëse për balancë ka mundësuar që, nga 1 qershor 2017 të fillojë implementimin e mekanizmit balancues, ku të gjitha palët të cilat dështojnë të përmbushin obligimet e tyre sipas nominimeve (obligimeve kontraktuale) paguajnë ose paguhen nga llogaria balancuese për energjinë e jobalancit me çmimin e jobalancit.

KOSTT si Operator i Sistemit Të Transmetimit, bazuar në dispozitat e Ligjit për Energjinë Elektrike (Neni 19 dhe 23), është përgjegjës për prokurimin e energjisë për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit në përputhje me procedurat transparente jo-diskriminuese dhe të bazuar në treg. KOSTT është duke e blerë energjinë për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit në tregun e energjisë elektrike me çmim të de-rregulluar dhe atë kryesisht nga KEK-u, kurse për pjesën që nuk mund të mbulohet nga KEK-u organizohen ankandet ditore (D-1) për blerjen e energjisë për mbulimin e humbjeve. Kriteri për përzgjedhjen e palës fituese në ankand është çmimi më i lirë i ofertës.

5.3. Integrimi rajonal

Përkundër vështirësive për shkak të mos operimit të KOSTT si zonë rregulluese dhe obstrukcioneve nga Serbia, KOSTT ka arritur të shënojë përparime drejt integritit në mekanizmat rajonale. Si rezultat i angazhimeve të vazhdueshme KOSTT është:

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 20 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

1. Vëzhgues në RG SEE⁴
 - a. Vëzhgues në SG CMMI⁵
2. Themelues dhe aksionar i SEE CAO⁶

Hapja e Zyrës rajonale për alokim të koordinuar të kapaciteteve të transmetimit interkonektiv – CAO, do të lehtësojë dhe optimizojë procedurën e alokimit të kapaciteteve dhe vet procesin e shfrytëzimit të interkoneksionit. Vlen të theksohet se themelimi i kësaj Zyre është një hap drejt krijimit të tregut të përbashkët rajonal dhe integritit në tregun unik Evropian, dhe në anën tjetër, afron Kosovën në përmbushjen e obligimeve të marra në kuadër të Traktatit për Themelimin e Komunitetit të Energjisë dhe procesit të integritit në BE.

KOSTT më 21 dhjetor 2015 ka nënshkruar Marrëveshjen për ITC (Marrëveshja për kompensimin e ndërsjellë të transitit të energjisë elektrike nëpër TSO-të e Evropës). Marrëveshja ka filluar të implementohet nga 1 Janari 2016.

5.4. Menaxhimi i procesit të Ndërrimit të Furnizuesit

Sipas Ligjit për Energjinë Elektrike të miratuar në vitin 2016, të drejtën e ndërrimit të Furnizuesit e ka çdo konsumator fundor, familjar ose jo familjar, ndërsa përgjegjësia për menaxhimin e procesit të ndërrimit të Furnizuesit i është dhënë Operatorit të Tregut. Këtë përgjegjësi Operatori i Tregut e ushtron sipas Rregullave të Tregut dhe Rregullës për Ndërrimin e Furnizuesit të miratuar nga ZRrE.

Në Udhëzuesin për Liberalizimin e Tregut të Energjisë Elektrike në Kosovë të ZRrE-së të datës 18 janar 2017, janë përcaktuar edhe afatet kohore për de-rregullimin e çmimit të konsumatorëve fundorë. Bazuar në këtë udhëzim de-rregullimi i çmimit të konsumatorëve fundorë do të bëhet në mënyrë graduale duke përdorur qasjen më të përshtatshme të mundshme dhe atë bazuar në nivelin e tensionit në të cilin janë të kyçur konsumatorët dhe të drejtën për furnizim me

⁴ RG SEE- është grup regional në ombrellën e MC –Market Committee – Komiteti i tregut i ENTSO-E dhe i cili do të merret me çështjet e tregut në EJM

⁵ SG CMMI - Nëngrupi për menaxhimin e kongestionëve dhe integritimin e tregut

⁶ SEE-CAO- zyra për alokim të koordinuar të kapaciteteve interkonektive në EJM me seli në Podgoricë

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 21 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

energji elektrike në tregun konkurrues për të gjithë konsumatorët fundorë nga data e aprovimit të udhëzimit të ZRrE-së.

Bazuar në këto zhvillime të reja për mundësinë e konsumatorëve për ndërrimin e furnizuesit, KOSTT ka ndërmarrë dhe do të ndërmerr veprimet e nevojshme për menaxhimin e procesit të ndërrimit të Furnizuesit, bazuar në Rregullat e Tregut dhe në afatet kohore të përcaktuara në udhëzuesin e ZRrE-së. Megjithatë duke pasur parasysh afatin kohor brenda të cilit duhet të përfundohet procesi i transferimit të konsumatorit dhe numrin e konsumatorëve që kanë të drejtën e ndërrimit të furnizuesit e që në të ardhmen ky numër pritet të rritet, atëherë KOSTT duhet të fillojë përgatitjet për sigurimin e një softueri që ky proces të kryhet në mënyrë automatike dhe të jetë i auditueshëm.

5.5. Objektivat kryesore dhe sfidat nga aspekti i operimit të tregut

KOSTT si operator i tregut do të vazhdojë aktivitetet që lidhen me liberalizimin e tregut të energjisë elektrike në Kosovë dhe integrimin në mekanizmat rajonal. Në këtë drejtim aktivitetet e zhvilluara janë në përputhje me objektivat dhe kërkesat e qeverisë rreth liberalizimit të tregut të energjisë elektrike, Strategjinë e Energjisë të Republikës së Kosovës, kërkesat që dalin nga legjislacioni primar i sektorit të energjisë, kërkesat që dalin nga Traktati i Komunitetit të Energjisë dhe MSA-së ndaj hapjes së tregut të energjisë, si dhe në pajtim me Direktivat e Komisionit Evropian.

Sfidat e KOSTT-it që lidhen me aspektin e operimit të tregut në një treg të liberalizuar janë:

- Implementimi i operimit të tregut të parregulluar në përputhje me ligjet e sektorit të energjisë elektrike;
- Implementimi i Mekanizmit Balancues në përputhje me Dizajnin e Tregut të Energjisë Elektrike në Kosovë dhe Rregullave të Tregut;
- Menaxhimi i procesit të ndërrimit të furnizuesit në përputhje me Rregullat e Tregut dhe procedurën për ndërrimin e furnizuesit;
- Implementimi i marrëveshjeve për blerje të energjisë me BRE-të në përputhje me Rregullën për Skemën Mbështetëse për BRE;

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 22 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Implementimi dhe operimi i SMEE (Sistemi për |Menaxhimin e Energjisë Elektrike) për të bërë në mënyrë automatike procesimin dhe shkëmbimin e të dhënave të KOSTT si zonë rregulluese me OST-të tjera sipas kërkesave të ENSTO-E;
- Shkëmbimi i të dhënave me OST-të tjera për qëllim të nominimit të programit dhe barazimit përfundimtar duke përfshirë edhe themelimin e Iniciativës Rajonale për Siguri të Koordinuar, RSCI;
- Marrëveshjet për alokimin e kapaciteteve në baza vjetore, mujore, ditore me OST-të fqinje;
- Krijimin e një tregu të përbashkët (burse të energjisë elektrike) Kosovë-Shqipëri si hap i parë drejt integritimit në tregun rajonal të energjisë;

KOSTT ka ndërmarrë veprimet e nevojshme për realizimin e udhëzimeve të lëshuara nga ZRrE, megjithatë mbetet sfida konkurrenca në tregun me pakicë dhe implementimi i Mekanizmit Balancues në përputhje të plotë me Rregullat e Tregut. Nga gjithë konsumatorët në Kosovë, vetëm tre konsumator të cilët janë të kyçur në rrjetin e transmetimit furnizohen me çmime të parregulluara. Ka pasur vështirësi në këtë kapërcim të menjëhershëm nga një treg i rregulluar në tregun e liberalizuar dhe për këtë arsye është paraparë që de-rregullimi i çmimit të konsumatorëve fundor do të bëhet në mënyrë graduale duke përdorur qasjen më të përshtatshme të mundshme me gjendjen aktuale.

Implementimin e marrëveshjeve për blerje të energjisë me BRE-të të cilat janë në operim ka filluar mirëpo rritja e vazhdueshme e kapaciteteve të tyre paraqet sfida në vete në aspektin e menaxhimit të fondit për BRE.

Në aspektin e integritimeve rajonale, më 1 prill 2016 ka hyrë në fuqi Marrëveshja e Stabilizim Asocimit, sipas së cilës, Kosova obligohet të përmbushë detyrimet që lidhen me integritimin në tregun e përbashkët rajonal (neni 114 i Marrëveshjes), ku ceket: “Në përputhje me *acquis* përkatëse të BE-së, Palët do të zhvillojnë dhe forcojnë bashkëpunimin e tyre në fushën e energjisë në përputhje me parimet e ekonomisë së tregut dhe të Traktatit të Komunitetit të Energjisë, i nënshkruar në Athinë më 25 tetor të vitit 2005. Bashkëpunimi do të zhvillohet me synim të integritimit gradual të Kosovës në tregjet Evropiane të energjisë “.

Në procesin e reformave në energji konform legjislacionit evropian, krijimi i Tregut të përbashkët Kosovë- Shqipëri është një hap drejt integritimit në tregun pan-evropian në harmoni me objektivat e BE-së dhe Komunitetit të Energjisë si dhe iniciativës WB 6.

Duke pas parasysh karakteristikat e tregut në Kosovë dhe Shqipëri dhe objektivat e qeverive për furnizim të sigurt me energji elektrike KOSTT dhe OST do themelojnë bashkarisht tregun e organizuar të energjisë elektrike një ditë para (Bursën e energjisë elektrike). Tregu i përbashkët

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 23 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

do të jepte sinjale të duhura për investime në kapacitete gjeneruese të reja dhe llojin tyre, për investime në rrjetin të transmetimit dhe të shpërndarjes, do të krijonte kushte për një treg konkurrues nga i cili do të përfitonin konsumatorët nga të dy vendet, do të mundëson optimizimin e dy sistemeve dhe shfrytëzimin e rezervave balancuese në mënyrë më efikase. KOSTT do të jetë aksionar i barabartë me OST në bursën shqiptare APEX. Procesi i bashkimit të dy tregjeve do të vazhdojë në harmoni me planet e përpiluara të nga të dy vendet. Por që të funksionojë bursa duhet të kemi një liberalizim të mëtejshëm të tregut të energjisë dhe kjo është një nga sfidat me të cilën do të përballemi në vitet në vijim.

KOSTT-i do të vazhdojë të punojë me të gjitha kapacitetet e veta që si Operator i Tregut dhe i Sistemit, të sigurojë që të jetë plotësisht i integruar në të gjitha komponentët e tregut rajonal, të cilat aktualisht janë duke u zhvilluar. Në veçanti KOSTT-i do të:

- Përbushë obligimet që dalin nga ligjet e sektorit të energjisë elektrike në lidhje me liberalizimin e tregut të energjisë elektrike.
- Përcjellë zhvillimet në rajon rreth tregut të energjisë elektrike;
- Përbushë obligimet që dalin nga Traktati i Komunitetit të Energjisë;
- Jetë pjesëmarrës aktiv në të gjitha organizatat relevante rajonale dhe evropiane që kanë të bëjnë me operimin e sistemit dhe tregut;
- Bashkëpunojë me Projekt Grupin për KOSTT (PG TSO KOSTT) të themeluar nga ENTSO-E, që të monitorojë përbushjen e standardeve të ENTSO- E nga ana e KOSTT;
- Vendosë marrëdhënie të qëndrueshme me OST-të e Evropës Kontinentale;
- Zhvillojë aftësitë e nevojshme për operimin e sistemit dhe tregut në nivel rajonal dhe
- Kontribuojë në punën e SEE CAO (Coordinated Auction Office) dhe të angazhohet që kapacitetet interkonektive të KOSTT të alokohen nga SEE CAO, ku KOSTT është një nga themeluesit dhe aksionarët;

5.6. Burimet e Ripërtërishme të Energjisë

Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtërishme të Energjisë (BRE) për prodhimin e energjisë ndikon në përmirësimin e sigurisë së furnizimit me energji, rritjen e zhvillimit ekonomik, diversifikimin e burimeve të shfrytëzueshme të energjisë si dhe në uljen e emitimit të ndotësve në atmosferë dhe mbrojtjen e mjedisit jetësor.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 24 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Në ligjet e sektorit të energjisë e në veçanti në Ligjin e Energjisë, BRE-të trajtohen në aspektin e promovimit të optimizimit të shfrytëzimit të tyre, duke përfshirë edhe përcaktimin e caqeve vjetore dhe afatgjata të prodhimit të energjisë nga këto burime. Nga këto ligje përcaktohen të drejtat dhe obligimet e Operatorit të Sistemit të Transmetimit dhe Tregut (KOSTT) në kuadër të masave për nxitjen e shfrytëzimit të BRE-ve. Sipas Ligjit për Energjinë Elektrike, KOSTT si Operator i Sistemit duhet dhënë prioritet dispeçimit të prodhimit të energjisë elektrike nga burimet e ripërtëritshme të energjisë (me kusht që të mos bie ndesh me kufizimet e përcaktuara në Kodin e rrjetit të transmetimit dhe rregullat e rregulloret tjera), kurse si Operatori i Tregut (OT) është përgjegjës për përmbylljen e marrëveshjes për shitblerjen e energjisë elektrike të prodhuar nga Gjeneratorët BRE të pranuar në skemën mbështetëse.

Për plotësimin e caqeve të energjisë nga BRE-të, rol të rëndësishëm luan edhe KOSTT, me përmbushjen e obligimeve që burojnë nga ligjet e sektorin e energjisë dhe rregullave të veçanta nga ZRrE-ja. Për të mbështetur qasjen e BRE-ve në rrjetin e transmetimit dhe lehtësuar zhvillimin e projektet të BRE-ve, KOSTT ka zhvilluar procedurë mjaftë efikase për shqyrtimin e aplikacioneve për kyçe në rrjetin të transmetimit, duke bërë të mundur evitimin e vonesave procedurale të cilat ndikojnë në kohën e realizimit të projektit. Gjithashtu për shkak të interesimit të madh të investitorëve për burimet solare (Fotovoltaike) të cilët janë të interesuar të zhvillojnë projekte të tilla të kapacitetit të madh që do të kyçen në rrjetin të transmetimit, KOSTT ka përgatitur Kodin për Stacionet Gjeneruese të Energjisë Solare, i cili përcakton kriteret teknike që duhet të plotësohen nga aplikuesi i këtij lloji të BRE-së.

Për të mbuluar kostot e prodhimit nga Gjeneratorët BRE, bazuar në dispozitat e Rregullës për Skemën Mbështetëse (Neni 13), KOSTT përkatësisht OT ka themeluar Fondin për Energjinë e Ripërtëritshme që menaxhohet nga OT. Për operimin e këtij fondi, OT i raporton ZRrE-së në baza tremujore. Nëpërmjet Fondit për Energjinë e Ripërtëritshme, Gjeneratorët BRE të pranuar në Skemën Mbështetëse ose nën Kornizën e Rregulluar paguhen për prodhimin e tyre, ndërsa furnizuesit paguajnë për energjinë e ripërtëritshme me çmim referent të miratuar nga ZRRE në proporcion me pjesëmarrjen e konsumit të tyre individual në konsumin e përgjithshëm të energjisë elektrike në Kosovë. Gjithashtu nëpërmjet këtij fondi mbulohet kosto e 75% e jobalanceve të Gjeneratorëve BRE të pranuar në skemën mbështetëse.

Bazuar në afatet e përcaktuara në Rregullën për Skemën Mbështetëse, KOSTT-OT ka lidhur MBE me Gjeneratorët BRE në operim dhe furnizuesin që aktualisht është aktiv në treg (KESCO), dhe është në proces të vazhdueshëm të lidhjes e MBE-ve edhe me Gjeneratorët BRE të cilët janë të pranuar në skemën mbështetëse dhe posedojnë autorizim preliminar dhe final të lëshuar nga ZRrE.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 25 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

6. IMPLEMENTIMI I ARANZHMANEVE TË REJA OPERATIVE

Me nënshkrimin e Marrëveshjes për kyçje KOSTT-ENTSO-E , pritet që KOSTT të fillojë operimin si Zonë Rregulluese/ Bllok rregullues.

Operimi si Zonë Rregulluese përfshin kryesisht aktivitetet që ndërlidhen me bashkëpunimin e OST-ve të interkonektuara, me qëllim të operimit të sigurt të sistemit. Bashkëpunimi i ngushtë i OST-ve bazohet në parimet e respektimit të rregullave të ENTSO-E. Për të filluar operimin si bllok rregullues, në vitin 2018, në KOSTT duhet të arrihen këto objektiva :

- Ngritja e kapacitetit të stafit të Operatorit të Sistemit dhe Operatorit të Tregut për të performuar me punët e reja që ndërlidhen me operimin e KOSTT si bllok rregullues dhe implementimin e marrëveshjeve operative me ENTSO-E dhe OST-të fqinje, në veçanti me:
 - analizën e sigurisë së punës së sistemit një ditë para dhe gjatë ditës;
 - nominimin e programit ndërkufitar dhe programeve të palëve tregtare një ditë para në formë të automatizuar përmes softuerëve adekuatë;
 - krijimin e modelit referent të rrjetit për SEE të Kosovës për qëllim të llogaritjeve të parametrave të sigurisë së operimit, veprimi adekuat në rrethana emergjente, përpunimi i planit të ri mbrojtës, alokimin e kapacitetit dhe llogaritja e kongjestioneve.

ENTSO-E ka krijuar grupin prej ekspertëve për monitorimin e KOSTT-it në plotësimin e kërkesave nga manuali i operimit(PG TSO KOSTT). Kërkesat janë kryesisht teknike, që ndërlidhen me sigurinë e operimit të sistemit, shkëmbimet tregtare ndërkufitare dhe plotësimi i kriterëve nga paketi i tretë i energjisë të KE.

Objektivat e monitorimit nga ENTSO-E janë:

- Siguria e operimit të sistemit elektroenergjetik nga aspekti i rrjetit;
- Siguria e Shërbimeve ndihmëse;
- Ndryshimet e nevojshme rregullative që kërkohet nga paketi i tretë i legjislacionit të Komisionit Evropian për Energji.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 26 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

7. KORNOZA RREGULLATIVE DHE TARIFAT

KOSTT-i operon brenda një kornize rregullative të bazuar në ligje, licenca dhe në legjislacionin sekondar të miratuar nga Zyra e Rregullatorit për Energji (ZRE). Korniza rregullative tregon KOSTT-in në shumë drejtime dhe raportet e tij me ZRE-në do të jenë kyçe për suksesin e KOSTT-it.

Korniza ligjore e zhvilluar për sektorin e energjisë është në pajtim me praktikën e mira të BE-së dhe siguron funksionimin e një autoriteti të pavarur rregullativ për energji, funksionim të licencuar të të gjithë sektorëve kryesore energjetikë, qasje jo diskriminuese dhe transparente ndaj palëve të treta dhe krijimin e kushteve për një treg konkurrues dhe të qëndrueshëm të energjisë elektrike në Kosovë.

Kuvendi i Republikës së Kosovës ka aprovuar në Qershor të vitit 2016 ligjet e reja për sektorin e Energjisë (Ligjin për Energji 05/L-081, Ligjin për Energjinë Elektrike 05/L-085 dhe Ligjin për Rregullatorin e Energjisë 05/L-084) të cilat përcaktojnë rregulla dhe masa për funksionimin e sektorit të energjisë, për të garantuar furnizim të sigurt, të besueshëm, të rregullt dhe cilësor me energji elektrike dhe në përputhje me direktivat dhe rregulloret evropiane për sektorin e energjisë.

Duke u mbështetur në kërkesat e reja që dalin nga këto ligje, KOSTT ka rishikuar dhe ka përgatitur pothuajse të gjitha dokumentet duke u siguruar që ato të jenë në përputhshmëri të plotë me kërkesat e reja ligjore dhe gjithashtu duke plotësuar edhe detyrimet për publikimin e dokumenteve dhe të dhënave me qëllim të rritjes së transparencës dhe mos diskriminimit të palëve të treta.

Në kuadër të detyrimeve për publikim të të dhënave lidhur me rrjedhat e energjisë dhe çështjeve tjera ndërlidhëse me Rregulloret EU 543/2013 dhe 714/2009, KOSTT ka përpiluar dhe dërguar në ZRE për aprovim Rregulloren për Publikimin e të Dhënave të Tregut të Energjisë Elektrike.

Dokumentet kryesore rregullative të cilave u përmbahet KOSTT-i gjatë zhvillimit të veprimtarisë së vet të licencuar dhe që kanë ndikim të drejtpërdrejtë në të ardhurat e KOSTT-it janë:

- Licenca e Operatorit të Sistemit të Transmetimit;

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 27 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Licenca e Operatorit të Tregut të Energjisë Elektrike;
- Rregulla për vendosjen e të hyrave të lejuara maksimale të operatorit të sistemit të transmetimit dhe tregut (Rregulla për Të Hyrat e OST/OT-së);
- Rregulla për Kushtet e Përgjithshme të Furnizimit të Energjisë;
- Metodologjia e Taksave të Kyçjes në Rrjetin e Transmetimit
- Parimet për Përcaktimin e Tarifave për Shfrytëzimin e Sistemit të Transmetimit dhe Tregut si dhe Taksave të Kyçjes
- Metodologjia për Përcaktimin e Tarifave të Operatorit të Sistemit të Transmetimit
- Metodologjia për Përcaktimin e Tarifave të Operimit të Sistemit
- Metodologjia për Përcaktimin e Tarifave të Operatorit të Tregut
- Rregullat e Tregut

Në planet e rregullta të punës KOSTT ka gjithashtu edhe rishikimin e dokumenteve varësisht prej kërkesave ligjore dhe konkluzioneve të nxjerra nga procesi i monitorimit intern të implementimit të kornizës rregullative, gjegjësisht Kodit të Rrjetit. Në rastin kur ndryshimet e nevojshme identifikohen për Kodet Teknike, atëherë këto ndryshime bëhen sipas procedurave të përcaktuara nga ZRrE në dokumentin Procedura për Menaxhimin e Kodeve Teknike/Operacionale (KQKO).

KOSTT-i edhe më tutje është në pamundësi për t'iu përgjigjur implementimit të të gjitha kërkesave të Kodeve Teknike dhe standardeve të industrisë kështu që gjatë monitorimit nxjerr kërkesa për derogime për implementim të dispozitave përkatëse të cilat i proceson për aprovim në ZRrE.

Procesi i implementimit të kyçjeve fizike të palëve të treta në Rrjetin e Transmetimit ka rezultuar me rishqyrtimin e kërkesave që dalin nga Metodologjia e Taksave të Kyçjes në Rrjetin e Transmetimit. Me kërkesë të palëve të treta dhe zbatim të praktikave më të mira evropiane, KOSTT ka përfunduar procesin e amandamentimit të këtij dokumenti duke e dërguar për aprovim në ZRrE.

Në kuadër të procesit të implementimit të kornizës rregullative të sektorit të energjisë që ndërlihet me procesin e Integritimit Evropian, KOSTT vazhdimisht ka qenë dhe është pjesë e

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 28 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

procesit raportimit mbi implementimin e masave ligjore dhe zbatuese të përfshira brenda Agjendës Evropiane për Integrim dhe Planit Kombëtar të Zbatimit të Marrëveshjes për Stabilizim dhe Asocim (PKZMSA) duke mos anashkaluar edhe Planin e Vjetor të Punës së Qeverisë së Kosovës (PVPQ) si pjesë ndërlidhëse me këtë proces integruar.

Në kuadër të këtij procesi integruar, KOSTT ka formuar komisionin për transpozimin e Kodit të Rrjetit të ENTSO-e. Duke u mbështetur në vendimet e dala nga Grupi i Nivelit të Lartë i Përhershëm i Komunitetit të Energjisë (PHLG), KOSTT fillimisht është duke i transpozuar dispozitat relevante nga Rregullorja 2016/1388 (Demand connection code) dhe Rregullorja 2016/631 (Requirements for grid connection of generators) në Kodin e Rrjetit të KOSTT. Proces i transpozimit është në përfundim e sipër, aktualisht ndryshimet janë aprovuar nga të gjithë Anëtarët e KQKO-së dhe pritet që versioni i propozuar me ndryshime të dërgohet për aprovim në ZRrE.

Nga perspektiva e planit të biznesit, aspekti më i rëndësishëm rregullativ është përcaktimi i të hyrave të lejuara dhe tarifave.

Zyra e Rregullatorit për Energji në përputhje me Rregullën për vendosjen e të hyrave të lejuara maksimale të operatorit të sistemit të transmetimit dhe tregut (Rregulla për Të Hyrat e OST/OT-së), i përcakton KOSTT-it të Hyrat Maksimale të Lejuara. Këto të Hyra janë të hyra tavan, pavarësisht vëllimit të energjisë së transmetuar, që vendosen për periudhë pesëvjeçare.

Si përgjigje ndaj çështjeve të cekura më lartë, KOSTT do të zhvillojë këto aktivitete:

- definojë dhe qartësojë përmbajtjen dhe ndryshimet e dëshirueshme në metodologjinë e tarifave për shfrytëzimin e sistemit të transmetimit dhe në supozime, duke shfrytëzuar edhe përvojën e fituar gjatë procesit të aplikimit shumëvjeçar të tarifave;
- të përgatitet për diskutime me ZRRE-në, në procesin që do të zhvillohet sipas planit për Përshtatjet e Rregullta dhe për çdo ri-hapje të mundshme të kontrollit të çmimit;
- identifikojë mundësitë për përmirësime të produktivitetit dhe efikasitetit;
- promovojë implementimin eficient të planit zhvillimor nga i cili do të nxirren edhe stimulues në të hyrat e veta;
- Përbushjen e obligimeve ndaj Licencës për Operim të Infrastrukturës Fibër Optike, ngase KOSTT-i tashmë operon edhe brenda një kornize rregullative të bazuar në ligje,

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 29 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Autorizime/licenca dhe në Rregullore të miratuara nga Autoriteti Rregullator për Komunikime Elektronike dhe Postare (ARKEP). Korniza rregullative për telekomunikime tangon KOSTT-in edhe në raportet e tij me ARKEP-in, të cilat do të jenë kyçe për suksesin e KOSTT-it në tregun e telekomunikimeve të Kosovës.

Në këtë drejtim, përgjegjësitë e KOSTT-it janë përcaktuar nga ligjet e Kosovës për telekomunikime:

- • Ligji për Telekomunikacionin nr. 2002/7, i ndryshuar me ligjin nr. 03 / L-85,
- Ligji për Komunikimet Elektronike nr. 04 / L-109, dhe Autorizimet e lëshuara nga ARKEP:
- Autorizimi Nr. 208/L/13 për Operim të shërbimeve të infrastrukturës telekomunikuese të KOSTT-it. Me këtë KOSTT-it i lejohet krijimi, mirëmbajtja, dhënia me qira, bashkë shfrytëzimi dhe shitja e faciliteteve të infrastrukturës në Republikën e Kosovës.
- Sipas Regjimit të Autorizimit të Përgjithshëm, në përputhje me dispozitat e Nenit 16 të Ligjit Nr. 04/L-109 për Komunikimet Elektronike dhe Rregullores Nr.25 për Autorizimet e Përgjithshme (ref. ARKEP nr. prot.015/B/14) dhe Vendimit Nr.581(ref. ARKEP nr. prot. 002/B/15), KOSTT është regjistruar në Regjistrin e ndërmarrjeve për Ofrim të rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike:
- Ofrimi i rrjetit fiks (në nivel Nacional),
- Ofrimi i shërbimeve të linjave me qira (fibër optik të pa-ndriçuar dhe linja tjera me qira)

8. PROJEKTET E REJA (BIZNESET TJERA JO TË RREGULLUARA)

Duke konsideruar perspektivën për angazhim në projekte të reja (biznese tjera jo të rregulluara), KOSTT-i duhet të ketë parasysh restriksionet ligjore mbi angazhimin e KOSTT-it në aktivitetet tjera brenda sektorit të energjisë në Kosovë dhe mungesën e fondeve të gatshme për investime.

Mundësia më e evidente për KOSTT-in tani është implementimi i komercializimit të shërbimeve nga lëmi i telekomunikacionit përkatësisht, paraqitja në treg e kapaciteteve tepërcë të fijeve optike, si biznes sekondar. Këto kapacitete telekomunikuese janë ndërtuar me qëllim të

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>fajqe 30 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

zhvillimit të sistemit të kontrollit dhe monitorimit të operimit të sistemit të transmetimit(SCADA/EMS), mbrojtjes rele, matjeve komerciale dhe TI.

Andaj detyrë kryesore është dhe do të jetë në të ardhmen **sigurimi i mbështetjes telekomunikuese për biznesin kryesor të KOSTT-it.**

Duke hyrë në tregun e telekomunikacionit të Kosovës (biznes sekondar), KOSTT-i do të :

- Zgjerohet në aktivitete të reja telekomunikuese, përveç aktiviteteve ekzistuese.
- Jetë më i përgatitur për të përballuar me sfidat e tregut të Kosovës tani dhe në të ardhmen.
- Realizojë fitim shtesë.
- Arrijë një shkallë më të lartë të efektivitetit të biznesit të KOSTT-it.
- Mund të bashkëpunojë me operatorët fqinjë të infrastrukturës së telekomunikacionit (në bazë të marrëveshjeve rajonale).
- Mbajë një licencë të Operimit të Shërbimeve të Infrastrukturës së Telekomunikacionit.
- Kontribuojë në zhvillimin e TIK-ut (Teknologjia e Informacionit të Komunikimit) në Kosovë.

Për të lehtësuar operacionalizimin e aktiviteteve të lartë përmendura, Banka Botërore ka ofruar një pako mbështetje teknike për KOSTT-in, në kuadër të një granti nga Ndërmarrja Këshilluese për Infrastrukturë Publike-Private (PPIAF) e cila shërbeu si bazë për fillimin e një biznesi të ri në Tregun e telekomunikimeve.

Në kuadër të kësaj mbështetje, konsulenca Deloitte Advisory, në bazë të studimeve të bëra ka përpiluar dhe dorëzuar dokumentacionin me titull: “Facilitation of Efficient Infrastructure Sharing for Kosovo”, ku janë hartuar modelet e kostos në bazë të analizave sensitive për vlerësimin e kostove për rastin e dhënies në shfrytëzim (me qira) të fijeve optike të KOSTT-it.

Me qëllim të përshpejtimit të proceseve, Banka Botërore për një afat të shkurtër ka angazhuar edhe një konsulencë internacionale në mënyrë që KOSTT-it ti ofrojë inpute strategjike për të filluar me dhënien e shërbimeve të infrastrukturës të bazuar në fibra optike. Si rezultat, nga puna e konsulencës afat shkurtër, në muajin Mars 2016, KOSTT-it iu dorëzuan punimet studiuëse në formë dokumentacioni, si: “Sharing of KOSTT Infrastructure”; “Dark fiber lease Agreement” dhe “KOSTT Telecom Business Plan”.

Në kuadër të këtyre angazhimeve KOSTT-i kishte ngarkuar me detyrë grupin përgjegjës, të udhëhequr nga telekomi i KOSTT-it, që të përpiloj **Rregulloren për shfrytëzimin e përbashkët të infrastrukturës alternative (pasive fibër optike)**, e cila u krye me sukses në afat optimal. Kjo

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 31 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Rregullore kishte për qëllim definimin e kushteve të përgjithshme dhe udhëzimet për ofrim në shfrytëzim të përbashkët të infrastrukturës alternative (pasive/fibër optike), me qëllim të:

- Minimizimit të ndikimit negativ në Operimin e Sistemit Elektroenergjetik të Kosovës dhe të uljes së besueshmërisë, me ofrimin e infrastrukturës fibër optike;
- Përcaktimit të çmimit unik për qasje në infrastrukturën fibër optike dhe publikimit të tij në mënyrë transparente dhe jo-diskriminuese;
- Të lehtësimit të ofrimit të shërbimeve të infrastrukturës, procesit të negocimit dhe lidhjes së marrëveshjes/kontratës me palët kërkuese të shërbimeve të tilla.

Kjo Rregullore është aprovuar nga BD ne muajin Prill 2017. Në kontinuitet KOSTT Telekomit ka punuar në rishikimin e **Planit të Biznesit për operimin e shërbimeve të infrastrukturës në tregun e telekomunikimeve**, me fokus kryesor të vlerësimit të mundësive të këtij biznesi.

9. ÇËSHTJET SOCIALE DHE MJEDISORE

Barazia gjinore është një çështje me të cilën KOSTT-i përballet së bashku me homologët e vet në shumicën e vendeve evropiane, dhe në këtë aspekt, Bordi i Drejtorëve të KOSTT i ka aprovuar politikat përkatëse për mos diskriminim gjinor. Në këtë aspekt, KOSTT kujdes të posaçëm i ka kushtuar barazisë gjinore në të gjitha fushat e biznesit si në rekrutimin, promovimin, trajnimin apo fushat tjera ku barazia gjinore vjen në shprehje.

KOSTT-i përveç promovimit të barazisë gjinore, gjithashtu e promovon edhe barazinë dhe jo diskriminimin e aspekteve tjera si: barazia, religjioni, baza etnike, dhe mbi këtë bazë, ka aprovuar politikat mbi përfshirjen e minoriteteve në KOSTT.

Njëra nga objektivat strategjike e definuar në Planin e Biznesit të KOSTT, është përkujdesja për shëndetin e punëtorëve të saj. Për ta plotësuar përgjegjshmërinë nga aspekti social, si një nga objektivat e saj të vendosura, KOSTT do të sigurojë se do të kujdeset për shëndetin e punëtorëve dhe do t'i ndërmerr të gjitha masat e nevojshme dhe do të përgatiten projekte konkrete për mbrojtjen e shëndetit për punëtorët e saj.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 32 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Derisa të hyj në fuqi Ligji për sigurimin shëndetësor, KOSTT do të mbulojë punëtorët e vet me sigurimin shëndetësor suplementar. Po qe se do të vijë deri te hyrja në fuqi e këtij Ligji, KOSTT do të ndërmarrë aktivitetet e nevojshme për implementimin e tij. Në këtë drejtim, KOSTT është i përkushtuar që edhe pas futjes në fuqi të sigurimit shëndetësor shtetëror, të vazhdoj skemën për sigurim aksidental të punëtorëve, konform vendeve të punës me rrezikshmëri dhe nevoja te veçanta pune. KOSTT është i përkushtuar që edhe pas futjes në fuqi të sigurimit shëndetësor shtetëror të vazhdoj skemën për sigurim aksidental te punëtorëve, konform vendeve te punës me rrezikshmëri dhe nevoja te veçanta pune.

Fokusi i KOSTT-it mbi sigurinë dhe shëndetin në punë bazohet në:

- Politikën mbi sigurinë në punë duke shprehur angazhimin në promovimin e parandalimit të aksidenteve për të gjithë punonjësit, duke përfshirë edhe ata të kontraktorëve, konform dokumentacionit intern në fushën e sigurisë dhe shëndetit në punë: “Dokumentet për Vlerësimin e Rrezikut në vendin e punës dhe Rregullat dhe masat e sigurisë gjatë punëve në objektet elektroenergjetike”;
- Monitorimi dhe implementimi i kontrolleve sistematike mjekësore për të gjithë punëtorët konform kërkesave të Ligjit për sigurinë dhe shëndetin në punë;
- Vlerësimin e vazhdueshëm të rrezikut në vendin e punës për punëtorët dhe pajisjet dhe përcaktimin e masave preventive paraprake për eliminimin apo parandalimin e tij;
- Zhvillimin e trajnimeve të vazhdueshme dhe bashkëpunimin me sektorët përkatës për përmirësim të vazhdueshëm të sigurisë;
- Mbështetjen dhe informimin e vazhdueshëm për interpretimin e dispozitave ligjore;
- Inspektimin dhe monitorimin e vazhdueshëm të punëve të brendshme dhe të kontraktura si dhe aktivitet intensive të monitorimit mbi aplikimin e duhur dhe të plotë të procedurave si forma të verifikimit të brendshëm;
- Përbushjen e kërkesave që dalin nga certifikimi me standardin OHSAS 18001:2004 dhe avancimi i vazhdueshëm i kriterëve që dalin prej tij për një menaxhim me cilësor të sigurisë në punë krahas sistemit të integruar të menaxhimit të cilësisë, mjedisit dhe sigurisë;
- për menaxhimin e cilësisë dhe mjedisit;
- Vlerësimin e performancës së sigurisë si pjesë e integruar në sistemin e monitorimit të aktivitetëve;
- Kontrollimin dhe vlerësimin e besueshmërisë së mjeteve të punës dhe pajisjeve mbrojtëse;
- Informacione intensive dhe të vazhdueshme përfshirë edhe aktivitete trajnuese për gjithë personelin për nocionet kryesore të sigurisë dhe risive nga kjo fushë, duke

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 33 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

shfrytëzuar organizimin e takimeve, prezantimeve, programeve trajnuese, sipas dokumentit: “Informimi, edukimi dhe trajnimi praktik për sigurinë dhe shëndetin në punë”;

- Kërkesën ndaj kontraktorëve gjatë kontratave për deklarimet për përmbushjen e trajnimeve dhe informimit për gjithë personelin e pranishëm në vendin e punës, përdorimin e pajisjeve personale mbrojtëse dhe mbi rreziqet. Për pozitat specifike (projekt menaxher, inxhinier terreni etj.) certifikata trajnimi, derisa për furnizimet, procedurë e miratuar për sigurinë dhe shëndetin në punë.
- Mirëmbajtja dhe monitorimi i përgjithshëm i sistemit për mbrojtje nga zjarri dhe raste emergjente;
- Avancimin e vazhdueshëm të sistemit për mbrojtje nga zjarri dhe raste emergjente;
- Angazhimin në procesin e zhvillimit të projekteve të reja dhe rehabilitimin e objekteve ekzistuese, nga përgatitja e termave të referencës, deri te pranimi teknik.

KOSTT vlerëson si një prioritet të lartë mbrojtjen e mjedisit në Kosovë dhe më gjerë. Aplikimi i sistemit të udhëheqjes me mjedisin dhe veprimi konform kërkesave që dalin nga certifikimi sipas normës ISO 14001:2015 do të ndikojnë për përparim të vazhdueshëm të raporteve ndaj mjedisit.

Certifikimi me standardin ISO 14001:2015 është një mundësi shtese në përmbushjen e kërkesave dhe avancimin e vazhdueshëm të kriterëve që dalin prej tij për një menaxhim me cilësor të mjedisit në punë, krahas sistemit të integruar të menaxhimit të cilësisë, mjedisit dhe sigurisë.

Me aktivitetet për aplikimin e sistemit të udhëheqjes me mjedisin, KOSTT ka filluar që në vitin 2009. Norma Ndërkombëtare ISO 14001:2001 sot është standardi më i përparuar për udhëheqjen me mjedisin, i cili është i zbatueshëm në secilën ndërmarrje e cila dëshiron ta aplikojë, mirëmbajë dhe pandërprerë ta përmirësojë sistemin e vet të udhëheqjes me mjedisin. Zbatimi i një qasjeje të tillë nga ana e ndërmarrjes, është proces vullnetar. Kujdesi i veçantë, mjedisit i kushtohet edhe gjatë implementimit të projekteve. Në procesin e planifikimit të projekteve varësisht sipas kërkesave ligjore, bëhen studimet e ndikimeve në mjedis të objekteve energjetike. Mirëpo veprimtaria e KOSTT-it nuk konsiderohet ndër veprimtaritë që janë me potencial të lartë për ndotjen e mjedisit.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>fajqe 34 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Dispozita e rëndësishme e normës Ndërkombëtare ISO 14001 përfshinë obligimin e ndërmarrjes në politikën personale të udhëheqjes me mjedisin, me të cilën ndërmarrja përcakton strategjinë dhe qëllimet e veta në raport ndaj mjedisit, duke realizuar synimet e veta në mënyrë që ato të jetësohen në praktikë. Me sistemin e udhëheqjes me mjedisin dhe sigurinë parashtrohen kritere të barabarta, brenda të cilave ka mundësi të planifikohen, zbatohen, verifikohen dhe të rishqyrtohen të gjitha ndikimet e mundshme në mjedis dhe masat e mbrojtjes së mjedisit në të gjitha segmentet e afarizmit në një ndërmarrje.

Parimet themelore të lidhura me udhëheqjen e mjedisit përfshijnë rinjohjen e aspekteve dhe ndikimeve në mjedis në bazë të cilave parashtrohen synimet dhe programet, përcillen rezultatet e matshme të zbatimit të tyre, andaj në mënyrë periodike ndërmerren aktivitete për përmirësim permanent.

Me qëllim të kompensimit të shpyllëzimit përgjatë linjave të tensionit të lartë, për të mbajtur sigurinë dhe funksionimin normal të linjave, KOSTT planifikon në bashkëpunim me institucionet qendrore dhe lokale të përkrah mbjelljen e drunjëve dhe gjelbërimin e sipërfaqeve.

Nga certifikimi me sistemin e udhëheqjes me mjedisin dhe sigurinë, priten efekte pozitive, siç janë: përmirësimet e gjendjes në perimetrin mjedisor dhe të sigurisë vetanake, investimet më racionale në projektet e mbrojtjes së mjedisit dhe sigurisë, si dhe shumë efekte tjera të ngjashme. Nga ana tjetër, synohet një avancim në raport me institucionet kompetente, duke bërë ngritjen e përgjegjësisë dhe vetëdijes mbi mbrojtjen e mjedisit dhe të sigurisë në tërësi, si dhe duke përmirësuar pasqyrën afariste ndaj publikut të gjerë, gjë që i kontribuon përmbushjes së synimeve themelore afariste të KOSTT-it.

KOSTT gjatë vitit 2018 përfundon me matjen e FEM(rrezatimeve jo jonizuese) dhe matjen e ndotësve fiziko-kimik dhe kushteve mikroklimatike në vendin e punës në nënstacionet dhe linjat elektrike të tensionit të lartë, si përkushtim për një mjedis të shëndosh dhe përmbushje të kërkesave ligjore sipas Ligjit për Sigurinë dhe Shëndet në Punë, Ligjit për Mbrojtje nga Zhurma dhe Ligjit për Mbrojtje nga Rrezatimi Jo-jonizues, Jonizues dhe Sigurinë Nukleare.

Me këtë qasje KOSTT-i si ndërmarrje publike bëhet anëtar i përhershëm, i vetëdijshëm dhe i përgjegjshëm i mjedisit në të cilin vepron si dhe përmes sistemit që aplikon, me qëllim që ta përparojë cilësinë e jetës në mjedisin e drejtpërdrejtë, si dhe atë në nivelin global.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 35 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

10. PROGRAMI INVESTIV

10.1. Programi Zhvillimor i Transmetimit (PZHT)

Objektivi kryesor i Planit Pesëvjeçar Investues 2018-2022, në të cilin bazohet edhe ky Plan i Biznesit, është identifikimi i projekteve (investimi në linjat ajrore, kablllore, nënstationet e tensionit të lartë), planifikimi i buxhetit, sigurimi i burimeve të financimit për projektet të cilat do të rrisin kapacitetin, besueshmërinë, krijimin e kushteve të sigurta operacionale sipas kriterit N-1, efikasitetin e operimit të rrjetit transmetues, me mbështetje të drejtpërdrejt për sigurinë e furnizimit me energji elektrike kualitative të konsumatorëve.

Bazuar në Planin Zhvillimor të Transmetimit (PZHT), KOSTT planifikon investimet për projektet kapitale sipas prioriteteve, respektivisht ndarjes në grupe të projekteve :

- Përforcimet në rrjetin e transmetimit ;
- Përkrahja e ngarkesës/nyjet e reja 110/10(20)kV
- Ri-vitalizimi i rrjetit të transmetimit
- Projektet përkrahëse të sistemit të transmetimit (menaxhim, monitorim, matje dhe kontroll)
- Përkrahja e gjenerimit

Përgjithësisht, vlerësimet financiare të paraqitura janë bazuar nga përvoja, të fituara nga prodhuesit, çmimet e kontratave (bazuar në ofertat e fundit të pranuar për projektet e ngjashme në Kosovë), si dhe nga vlerësimet, studimet dhe raportet e tjera të bëra nga kompanitë konsultuese.

Objektivë e veçantë është investimi në Sistemin Transmetues, me qëllim të zhvillimit të rrjetit elektrik rajonal dhe Evropian, duke zvogëluar humbjet teknike në nivelin e lejuar sipas standardeve teknike ndërkombëtare.

Investimet në këto projekte drejtpërsëdrejti ndikojnë në:

- rritjen e kapaciteteve transmetuese nacionale dhe ndërkufitare duke eliminuar fytyt e ngushta;

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 36 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- menaxhimin më efikas të sistemit elektroenergjetik, duke zbatuar teknologji të avancuara të monitorimit dhe kontrollit;
- rritjen e sigurisë dhe besueshmërisë së sistemit transmetues;
- rritjen e saktësisë së matjeve komerciale, zvogëlimin e humbjeve teknike në rrjet;
- përmirësimin e profilit të tensionit që reflekton në kualitet të lartë të furnizimit me energji elektrike dhe mundësisë së përkrahjes së zhvillimit të gjithmbarshëm ekonomik dhe industrial të vendit;
- plotësimin e kriterit N-1 që kërkohet sipas kodit të rrjetit dhe ENTSO-E.

10.2. Përshkrimi i disa projekteve më të rëndësishme

10.2.1. Grupi i projekteve që janë financim nga buxheti i KOSTT

▪ Kostoja fillestare e themelimit të tregut të përbashkët Kosovë –Shqipëri

Themelimi i APEX -Albanian Power Exchange,ka një kosto fillestare për Zyra, IT, trajnim të stafit dhe të gjitha përgatitjet e nevojshme për të mundësuar operimin e APEX. Këto kosto nuk mbulohen nga tarifa që palët tregtare do të paguajnë për pjesëmarrje në APEX. (APEX) është e kërkuar sipas ENTSO-E.

Benefitet:

1. Detyrimet ndërkombëtare – të dy shtetet janë të detyruara për aktivitete që çojnë në integritet rajonale të tregjeve - kjo si pjesë e implementimit të Modelit Evropian (EU Target Model) që është cekur në Samitin e Parisit që merret me projektin rajonal WB6 - themelimi i Bursës e lehtëson këtë detyrim.
2. Efikasiteti – me qëllim të plotësimit të kërkesave të tregut rajonal, çdo shtet duhet të ketë bursën e vet të energjisë, ndërsa duke themeluar një bursë të përbashkët, do të ketë kursime në administrim.
3. Likuiditeti dhe konkurrenca – për shkak të madhësisë së vogël të tregjeve, tregjet e ndara do të jenë më pak likuide se një treg i kombinuar si për nga numri, ashtu edhe për nga sasi, do të rrisë likuiditetin.
4. Zhvillimet e tregut – Të dy tregjet bashkërisht duke qenë më shumë likuide pa kontrata afatgjate të shitblerjes dhe prokurimit të energjisë, do të siguronin një shkallë më të lartë të konkurrencës dhe benefitit për konsumatorët.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 37 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

5. Tregtimi efikas ndër-kufitar – Përveç faktit që APEX do të përmirësojë tregtimin ndërmjet Kosovës dhe Shqipërisë edhe tregtimi ndërkufitar i lehtësuar me shtetet e tjera do të rrisë likuiditetin.

6. Resurse të reja të shërbimeve ndihmëse dhe balancimit – Me zhvillimet e reja dhe të pritura drejt tregtimit intraditor, do të rritet mundësia që shërbimet e TSO-së të ofrohen përmes mekanizmave të rinj, që do të përmirësonte efikasitetin dhe do të zvogëlonte kostot.

- **Përfshirja e nënstacioneve të reja në sistemin SCADA/EMS në QND dhe QEND**

Ndërtimi i nënstacioneve Drenasi 2, Mitrovica 2, Prishtina 6 , NS Fushë Kosova si dhe Rehabilitimi i nënstacionit Theranda, janë përfshirë në kuadër të projekteve të financuar nga EBRD (kredi afatgjatë me kushte të volitshme). Në kuadër të kësaj pakete nuk ka qenë e përfshirë edhe Integrimi i nënstacioneve të cekura në sistemin SCADA/EMS në Qendrën Nacionale Dispeçerike(QND) dhe Qendrën Emergjente Nacionale Dispeçerike(QEND).

Duke pasur parasysh se ndërtimi i nënstacioneve Drenasi 2, Mitrovica 2, Prishtina 6 dhe rehabilitimi i NS Theranda tani më kanë filluar dhe se ato duhet të përfundojnë në vitin 2018 me ç'rast ato duhet të monitorohen dhe kontrollohen nga QND dhe QEND, është konsideruar e domosdoshme të sigurohet buxheti për vitin 2018 dhe 2019 dhe të bëhet i mundshëm operimi dhe kontrollimi i këtyre nënstacioneve nga dy qendrat e KOSTT-it.

Mos përfshirja e këtyre nënstacioneve do të pamundësojë operimin e sigurt dhe të besueshëm nga QND dhe QEND të sistemit të Transmetimit të Kosovës, do të pamundësojë analizat afatgjatë, afatmesme si dhe ato në kohën reale të punës së sigurt të këtij sistemi si dhe të gjitha aktivitetet të parapara që duhet të realizojë Operatori i Sistemit.

Buxheti i paraparë për këtë projekt përfshinë punë softuerike të specializuar në sistemin ekzistues SCADA/EMS, e që përfshinë integrimin e nënstacioneve në pjesën SCADA si dhe në pjesën EMS të sistemit SCADA/EMS.

- **Realizimi i funksionimit të pandërprerë të infrastrukturës së operimit të sigurt të sistemit të transmetimit në kohën reale të OS**

Pajisjet me të cilat disponon Qendra Nacionale Dispeçerike(QND), ndriçimi, dhe shpenzuesit të tjerë, furnizohen nga furnizimi i qytetit , nga KEDS. Gjatë këtij viti, në rrjetin e shpërndarjes me të cilin operon KEDS-i, kanë ndodhur disa avari (Zbrazjet e rrufës në afërsi të ndërtesës së KOSTT-it, lidhjet e shkurta me tokën e tj) të cilat e kanë pamundësuar furnizimin e QND me tension si dhe kanë shkaktuar ndërprerjen e dhunshme të të gjitha pajisjeve kompjuterike të cilat ndodhen në QND. Ky efekt është përcjellë në të gjithë Sektorët që ndodhen në të njëjtin nivel me QND dhe të cilat i japin shërbime QND si dhe OS, për t'i realizuar aktivitetet për

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 38 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

operim të sigurt dhe të besueshëm të sistemit të Transmetimit të KOSTT-it. Duhet të cekim se këtë vit kemi pasur së paku 10 avari të tilla e të cilat kanë dëmtuar pajisjet të cilat kanë qenë të kyçura në fazën që ka pësuar avari.

Për të evituar rëniet e tilla, për të parandaluar dëmtimet e pajisjeve për shkak të këtyre rënieve, si dhe për të siguruar furnizimin e pa ndërprerë me tension të QND dhe shërbimeve që veprojnë në Operim të Sistemit(OS) së bashku me QND, KOSTT ka paraparë të furnizohet me një UPS profesional e të dedikuar për furnizim të pajisjeve kompjuterike, që do të punojë pa ndërprerë, pa marrë parasysh avaritë që vijnë jashtë tij.

▪ **Furnizim me harduer**

KOSTT ka në shfrytëzim rreth 200 PC aktive, 15 serverë, 2 storage, 60 switch, 50 printer, 45 pajisje të kontrollës kohore dhe pajisje tjera përcjellëse. Konform politikave të sektorit të TI-së ndërrimi i PC-ve bëhet në çdo pesë vjet, aq sa zgjatë amortizimi i tyre. Përveç PC-ve në kuadër të buxhetit për harduer hyjnë edhe blerjet e serverëve, storage, switch, shiritat magnetik, printerët dhe pajisjet tjera përcjellëse, të cilat po ashtu kanë kohën e vete të amortizimit. Buxheti për harduer për vitin 2019 është më i lartë se për vitet tjera për shkak se këtë vit parashihet edhe migrimi i sistemit të TI-së e me këtë edhe rritet nevoja për blerje të PC-ve me performanca më të mira.

▪ **Furnizimi me pjesë rezerv per linja, elemente vjerrese dhe shtrenguese , OPGW , joint box dhe pajisje tjera përcjellëse**

Furnizimin me pjesë rezerve për linja që përfshin furnizimi me izolatorë, kleme presuese dhe rrymore, materialeve varëse dhe shtrënguese, veglave për punë dhe pjesëve tjera për nevojat e KOSTT, synon rritjen e sigurisë së sistemit transmetues në atë mënyrë që siguron kthimin në punë të elementeve të dëmtuara në afat sa më të shkurtër duke optimizuar kohën e procedurave dhe afateve kohore, mundësinë e dështimit të procedurave si dhe pengesave tjera të natyrave të ndryshme .

KOSTT është obligues që të furnizoj me pajisje rezervë me qëllim që të :

- Parandalojë prishjet në sistemin 110/220/400 kV që do të paraqiteshin si pasojë e dukurive atmosferike
- Ndërrimin e pajisjeve të dëmtuara apo të prishura për shkaqe teknike
- Sigurojë funksionimin normal të linjave në zonën më aktive të mbitemioneve në zonat e caktuara në hartën keronautike.
- Realizimi i planit të mirëmbajtjes dhe riparimit të linjave përgjatë viteve 2018-2022
- Rritja e sigurisë në punë për stafin i cili punon në punë në lartësi.
- Veprim i shpejt në rastet urgjente

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 39 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buçbetit dhe Kontrolli</i>

Implementimi i këtij projekti do të kontribuojë në ngritjen e sigurisë dhe besueshmërisë së sistemit transmetues, në kualitetin e energjisë elektrike, minimizimin e jo furnizimit të konsumatorit me energji elektrike, në shpejtësinë e eliminimit të prishjeve etj.

- **Renovimi i ndërtesave Komanduese ne:1. NS Deçani,NS Lipjani, 2.NS Burim,NS Viti; 3.NS Pr3 ,NS PZ3; 4.NS Gjakova 2,NS Besiana dhe 5. NS Vitia, Gjakova 1,**

Duke u bazuar në përmirësimin e vazhdueshëm të kushteve të punës në të gjitha objektet e KOSTT, si dhe në efikasitetin e energjisë, në këto objekte janë paraparë projektet për renovimin e NS-ve të cilat kanë dritaret e vjetruara nga profilet metalike dhe qelq jo termik, dyer të vjetra, tualete të vjetruara, si dhe fasadë e cila nuk është e izoluar termikisht. Për këtë qëllim janë paraparë renovimet e Ndërtesave Komanduese duke i klasifikuar sipas prioriteteve në NS Lipjani, Deçan, etj.

Rrethojat ekzistuese në këto NS janë të vjetruara dhe të koroduara me dyer që shpesh nuk janë funksionale dhe nuk janë në harmoni me nivelin e sigurisë që cili kërkohet për NS-të e KOSTT-it.

Kompletimi i infrastrukturës dhe kyçjeve në rrjetet e qytetit aty ku ekziston mundësia, është obligim në aspektin mjedisor. Për të gjitha objektet e KOSTT në bashkëpunim me organet Komunale, duhet të bëhet kjo kyçje, fillimisht në NS e regjionit të Prizrenit /Prizreni 1, Prizreni 2, Prizreni 3 të cilat kanë gropa septike/ duke vazhduar me objektet tjera.

- **Investimet në infrastrukturë për Monitorim & Kontrollë në kuadër të SCADA**

Për avancimin dhe përpërimin e sistemit të monitorimit dhe kontrollit për operimin e sistemit të transmetimit janë planifikuar të zhvillohet aktivitetet vijuese:

- **Furnizimi me monitor të ri digjital të murit të QND (wall board) dhe demontimi i monitorit ekzistues nga QDN (Qendra Dispečerike Nacionale) në QDEN (Qendra Dispečerike Emergjente Nacionale).**

Monitori ekzistues i murit për shkak të punës 24 orë pa ndërprerë është amortizuar dukshëm dhe servisimi me zëvendësim të vetëm një kubi kushton së paku 12,000.00 € (ekzistojnë 15 të tillë). Sipas vjetërsisë së eksploatimit të këtij monitori, parashihet që shpenzimet e servisimit të ngriten mbi 70,000.0 € në vit, gjë që nuk janë të justifikueshme.

Këtu vlen të ceket fakti se puna e kubeve punon në parimin e projektorëve, ku jetëgjatësia e trupit ndriçues VTRON është maksimalisht 10000 orë, që d.m.th. 1.14 vite, ndërsa vet

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>fajqe 40 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

‘wallboard’ është në punë të pandërprerë që nga qershori 2011, konkretisht qe 55400 orë, që i bie se së paku 5 herë është dashur të zëvendësohen trupat VTRON të lartcekur. Sasia rezervë e trupave ndriçues është harxhuar që pas dy viteve të operimit të kësaj infrastrukture, ndërsa nga vijat buxhetore për mirëmbajtje të SCADA\EMS është bërë sigurimi (liferimi i të njëjtave). Meqenëse kohëve të fundit ka filluar të ketë vështirësi të konsiderueshme për gjetjen në treg të trupave ndriçues VTRON, është pamundësuar zëvendësimi me kohë i pajisjeve të dëmtuara të VTRON, duke pasur për pasojë humbjen e aftësisë për shfaqje kualitative të fotografisë së SEE, kështu që ka ndikim të ndjeshëm për monitorim të pamjes së SEE në kohë reale, e me këtë pengon operimin e sigurt të sistemit të transmetimit. Gjithashtu vlen të ceket se puna e tyre gjatë sezonit veror përcillet me lirim të ndjeshëm të temperaturave për shkak të trupave ndriçues, kështu që gjatë gjithë kohës duhet siguruar ftohje shtesë dhe rezervë, përmes sistemeve të ‘aircondition’, që në fakt e rrisin koston e shpenzimeve të energjisë elektrike.

Duke pasur për bazë faktet e cekura më lart, si dhe faktin se sigurimi i pjesëve rezervë për mirëmbajtje është vështirësuar në masë të konsiderueshme kohëve të fundit, ngase po shkohet në versione të reja me performanca shumë më të avancuara, duhet vendosur një monitor të ri, i cili do të mundësojë eksploatim së paku 6 vite, pa pasur nevojë për mirëmbajtje periodike, e që do të krijojë kushte për operim të sigurt dhe të besueshëm të sistemit të transmetimit nga Qendra Nationale Dispeçerike (pamja dinamike dhe e qartë e elementeve të mbikëqyrura).

10.2.2. Projektet në përkrahje të ngarkesës – bashkëfinancim BERZH/KOSTT(vazhdimësi)

Këto projekte priten të financohen në formë të kredisë nga BERZH (EBRD) dhe një pjesë nga vetëfinancimi i KOSTT-it. Paket projekti është i ndarë në tre LOT, ku LOT 1 përfshinë nënstacionet e reja, LOT 2 Transformatorët e fuqisë dhe LOT 3 linjat kabllorike dhe linjat ajrore. Faza e parë e implementimit të projekteve për përkrahje të ngarkesës ka filluar në Mars të vitit 2015 me nënshkrimin e kontratës me kompaninë konsulentë për përgatitjen e tender dosjes.

Pas përfundimit të punëve në përgatitjen e tender dosjes ,shpalljes së tenderit, evaluimit dhe përzgjedhjes së ofertuesve më të mirë në tremujorin e dytë të vitit 2016 janë nënshkruar kontratat dhe projektet priten të përfundojnë në vitin 2018.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>fajqe 41 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Paket projekti LOT 1 – Nënstacionet GIS Sistem :

- ***Ndërtimi i nënstationit të ri NS 110/10(20)kV - Mitrovica 2 , tipit GIS sistem për instalim të brendshëm;***
- ***Ndërtimi i nënstationit të ri NS 110/10(20)kV – Prishtina 6, tipit GIS sistem për instalim të brendshëm;***
- ***Ndërtimi i nënstationit të ri NS 110/10(20)kV – Fushë Kosova , tipit GIS sistem për instalim të jashtëm;***
- ***Ndërtimi i nënstationit të ri NS 220/10(20)kV– Drenasi 2 , tipit GIS sistem për instalim të jashtëm;***
- ***Rehabilitimi i NS 110/10 (20) kV Theranda , shndërrimi në HIS sistem për instalim të jashtëm ;***
- ***Sistemi i ri i pajisjeve –HIS të fushave kabllorike në NS Prishtina 4***

Paket Projekti LOT 2 – Transformatorët e fuqisë

Furnizimi dhe instalimi i transformatorëve të fuqisë:

- ***Dy (2)x110/10 (20) kV transformatorë , 40 MVA në NS Mitrovica 2,***
- ***Dy (2)x110/10 kV (20) transformatorët , 40 MVA në NS Prishtina 6,***
- ***Dy (2)x110/10 kV (20) transformatorët , 40 MVA në NS Fushë Kosova,***
- ***Dy (2)x220/10 (20) kV transformatorë, 40 MVA në NS Drenasi 2,***

Paket Projekti LOT 3 – Linjat transmetuese dhe kabllot nëntokësore 110kV

Furnizimi ndërtimi dhe instalimi :

- ***Ndërtimi i linjës nëntokësore të dyfishtë - kabllorë 110kV prej të NS Mitrovica 2 deri te pika kyçese, linja ajrore 110kV ;***
- ***Ndërtimi i linjës nëntokësore të dyfishtë - kabllorë 110kV në mes të NS Prishtina 4 dhe nënstationit të ri Prishtina 6;***
- ***Ndërtimi i linjës nëntokësore të dyfishtë - kabllorë 110kV prej NS Fushë Kosova deri te pika kyçese , linja ajrore 110kV ;***
- ***Ndërtimi i linjës së dyfishtë ajrore 220kV në mes të nënstationit të ri NS Drenasi 2 dhe linjës transmetuese 220kV***

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>fajqe 42 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- **Ndërtimi i linjës së re të njëfishtë 110kV në mes të NS Rahoveci dhe NS Theranda**

10.2.3. Përshkrimi i Projekteve për përkrahje të ngarkesës

Paket Projekti NS 110/10(20)kV Mitrovica 2 e linjat transmetuese 110 kV

Rritja e vazhdueshme e kërkesës për energji elektrike në zonën e Mitrovicës inicoi nevojën për krijimin e nyjës së re shpërndarëse në atë zonë. Pjesa jugore e Mitrovicës aktualisht furnizohet nga nënstacioni i cili i përket kompleksit industrial Trepça. Kapacitetet aktuale të rrjetit të shpërndarjes janë të limituara dhe në ngarkesën e pikut shfaqet mbi-ngarkim i linjave dhe kabllove të tensionit 35 kV dhe 10 kV. Në anën tjetër, zhvillimi i industrisë xehëtaro-metalurgjike kërkon furnizim të veçantë, të sigurt dhe të pavarur. Duke pas parasysh këta faktorë, është jashtëzakonisht i rëndësishëm ndërtimi i NS Mitrovica 2, 110/10(20) kV me kapacitet transformues 2x40 MVA.

Duke u bazuar në aspektin e sigurisë së operimit të Sistemit të Transmetimit, nënstacioni MITROVICA 2 do të ndërtohet në afërsi të dy linjave ekzistuese L125/3 Trepça-Vallaq dhe L163/2 Palaj-Vallaq. Mënyra e kyçjes në rrjetin e transmetimit të NS MITROVICA 2 do të realizohet përmes linjës së dyfishtë kabllorike me gjatësi rreth 1.6 km. Kabllot e llojit XLPE Al 1000 mm², do të lidhen në linjën ekzistuese NS Palaj – NS Vallaq, që nënkupton lidhje të dyanshme të nënstacionit të ri, njëra nga NS Palaj dhe tjetra nga NS Vallaqi. Me këtë topologji, ky nënstacion mundëson siguri të lartë në aspektin e kriterit të sigurisë N-1 dhe si i tillë do të paraqet një shumë të rëndësishme 110kV për sistemin elektroenergjetik të Kosovës. Në aspektin e rrjedhave të fuqisë dhe kriterëve të sigurisë, ky konfiguracion mundëson plotësimin e kriterëve që dalin nga Kodi i Rrjetit, respektivisht tejkalon edhe atë, duke mundësuar edhe plotësimin e kriterit N-2. Nënstacioni kryesisht do të furnizohet nga NS Peja 3 dhe NS Kosova A.

Përfitimet e pritshme nga projekti janë:

- Furnizim afatgjatë i sigurt dhe i besueshëm i konsumit të pjesës jugore të Mitrovicës;
- Reduktimi i sasive të konsiderueshme të energjisë së padërguar te konsumi, si rezultat i eliminimit të ngulfatjeve në rrjetin e shpërndarjes 35 kV;

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 43 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Ngritja e sigurisë së furnizimit të kompleksit xehëtaro-metalurgjik Trepça për shkak të zhvendosjes së furnizimit nga NS Trepça në NS Mitrovica 2;
- Reduktimi i humbjeve teknike të fuqisë në rrjetin e shpërndarjes dhe krijimi i kushteve në ri ngritjen e rrjetit 10 kV në nivel 20 kV;
- Sigurim i kushteve për zhvillim ekonomik të Mitrovicës, në aspektin e furnizimit të qëndrueshëm dhe cilësor me energji elektrike.

Paket Projekti i NS 110/10(20) kV-Prishtina 6 me linjat kabllorike nëntokësore 110 kV

Në aspektin e sigurisë së furnizimit të konsumatorëve distributiv, ndërtimi i nënstacionit të ri Prishtina 6 në qendër të Prishtinës, është i domosdoshëm pasi që kapacitetet aktuale të nënstacioneve distributive NS Prishtina 1, NS Prishtina 2 dhe NS Prishtina 3, nuk do të jenë të mjaftueshme në një periudhë afatmesme kohore. Konsumi i Prishtinës me rrethinë përbën konsumin më të lartë në Kosovë, që paraqet pothuajse 25% të konsumit nacional. Problemet e kapaciteteve të shpërndarjes janë të theksuara gjatë konsumit dimëror dhe në veçanti situata përkeqësohet nëse në ngrohtoren e kryeqytetit paraqiten probleme, me ç’rast shpenzimet e energjisë elektrike rriten dukshëm. Pozicioni i propozuar i nënstacionit të ri gjendet në apo afër objektit të mbyllur të NS Prishtina III 35/10 kV, i cili gjendet pranë objektit kryesor të KEK-ut dhe atij të KOSTT-it. Pozita gjeografike e nënstacionit i cili gjendet në zonë urbane determinon qartë mënyrën e furnizimit të nënstacionit përmes kabllorëve nëntokësore. Gjithashtu edhe lloji i pajisjeve të tensionit të lartë duhet të jetë modular-kompakt apo siç quhet në teknologji “GIS” e cila kërkon hapësirë të vogël për ndërtim.

Traseja e linjës kabllorike nëntokësore ka gjatësinë ~ 3.2 km. Ekipet e përbashkëta KOSTT – OSSH dhe konsulenti, kanë intensifikuar vizitat në Komunën e Prishtinës dhe kanë përcaktuar trasenë e kabllorëve 110 kV.

Përfitimet e pritshme nga projekti janë:

- Furnizimi i besueshëm dhe kualitativ i konsumit të qendrës së kryeqytetit;
- Shkarkimi i transformatorëve në NS Prishtina 1, 2 dhe 3;
- Reduktimi i humbjeve teknike në rrjetin e shpërndarjes;
- Optimizimi i rrjedhave të fuqisë në linjat 110 kV si rrjedhojë e shkarkimit të transformatorëve në NS Prishtina 1, 2 dhe 3 dhe

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 44 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Reduktimi i sasive të mëdha të energjisë së padërguar te konsumatori si rrjedhojë e eliminimit të fyteve të ngushta në rrjetin e shpërndarjes.

Paket Projekti i NS 110/10(20) kV-Fushë Kosovë me linjat transmetuese 110 kV

Në listën e projekteve me prioritet nga këndvështrimi i KEDS-it është ndërtimi i nënstacionit Fushë Kosova 110/10(20) kV në afërsi të nënstacionit ekzistues 35/10 kV. Ky nënstacion furnizohet përmes dy linjave 35 kV, 95 mm² nga NS Kosova A dhe NS Prishtina1. Në bazë të informacioneve nga KEDS, kapacitetet transformuese 35/10 kV janë afër kufirit kritik, ndërsa në anën tjetër ngarkesa në rajonin e Fushë Kosovës ka tendencë të rritjes së vazhdueshme. Për këtë arsye është parë e nevojshme që të krijohet njëja e re 110/10(20) kV në Fushë Kosovë, e cila do të përmban kapacitete të mjaftueshme transformuese afatgjatë 2x40 MVA, e cila do të mund të përcjell ngritjen e vazhdueshme të ngarkesës, dhe atë sipas kriterëve teknike të rezervës transformuese. Ndërtimi i nënstacionit do të ndikoj në shkarkimin e transformatorëve në NS Prishtina 1 dhe NS Kosova A dhe reduktimin e rrjedhave të fuqisë në linjat furnizuese të NS Prishtina 1. Në aspektin teknik të kyçjes bazuar në pozicionin gjeografik të nënstacionit, pozita optimale e kyçjes në rrjetin e transmetimit do të jetë linja 110 kV L112, NS Kosova A- NS Lipjan e cila kalon afër pozitës së propozuar. Rrjeti i kyçjes së nënstacionit të ri 110 kV në Fushë Kosovë do të jetë i kombinuar, linjë ajrore/kablo nëntokësore. Pika e kyçjes do të realizohet në zonë jo urbane dhe nga ajo do të vazhdohet me linjë të dyfishtë ajrore me gjatësi 1.4 km. Linja do t'i përshtatet dimensioneve të përçueseve të linjës në të cilën kyçet, pra do të jetë me seksion 360 mm². Linja ajrore do të shtrihet deri në fillimin e zonës së urbanizuar. Pothuajse gjysma e trasesë së nevojshme për kyçje të nënstacionit shtrihet në një zonë tejet të urbanizuar. Për këtë arsye vazhdimi i 1.35 km linjës nga linja ajrore deri te nënstacioni, do të bëhet me kablo të dyfishtë nëntokësore e llojit XLPE Al, 1000 mm². Lidhja e dyanshme e nënstacionit mundëson plotësim të kriterit të sigurisë N-1, duke e bërë mjaftueshëm të sigurt furnizimin e konsumit të Fushë Kosovës.

Përfitimet e pritshme nga projekti janë:

- Furnizimi i besueshëm dhe kualitativ i konsumit të Fushë Kosovës;
- Shkarkimi i transformatorëve në NS Prishtina 1 dhe NS Kosova A;
- Reduktimi i humbjeve teknike në rrjetin e shpërndarjes
- Shfrytëzimi optimal i linjës së konvertuar L112 (Kosova A-Lipjan – Ferizaj 2);

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 45 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Optimizimi i rrjedhave të fuqisë në linjat 110 kV që furnizojnë nënstationet e Prishtinës si rrjedhojë e shkarkimit të transformatorëve në NS Prishtina 1 dhe Kosova A dhe
- Reduktimi i sasive të mëdha të energjisë së padërguar te konsumatori si rrjedhojë e eliminimit të fyteve të ngushta në rrjetin e shpërndarjes.

Paket Projekti NS Drenasi 2, 220/35/10(20) kV me linjat transmetuese 220 kV

Drenasi me rrethinë aktualisht furnizohet nga nënstationi industrial Feronikeli, 220/35 kV, 2x160 MVA. Furnizimi bëhet përmes linjës 35 kV e cila furnizon nënstationin 3x8 MVA, 35/10 kV. Nga ky nënstation furnizohet konsumi i zonës industriale në Komoran, ngarkesa e të cilit është në rritje të vazhdueshme. Për të mos implikuar sigurinë e furnizimit të shkrites së Feronikelit, si dhe për të ngritur kapacitetet furnizuese për konsumin e rajonit të Drenasit, KEDS në Planin e tij Zhvillimor në konsultim dhe harmonizim me KOSTT, ka futur në prioritet ndërtimin e NS Drenasi 2, 220/10(20) kV me kapacitet të planifikuar 2x40MVA, ndërsa fillimisht me vetëm një transformator 40MVA. Nënstationi do të ndërtohet afër qendrës së ngarkesës, respektivisht afër nënstationit ekzistues 35/10 kV. Në bazë të analizës kompjuterike dhe kritereve tekniko-ekonomike, konfiguracioni optimal i furnizimit të NS Drenasi 2, është furnizimi i nënstationit me një linjë dyfishe 220 kV, me gjatësi 3 km, e cila do të lidhet në linjën 220 kV NS Prizreni 2-NSSH Drenasi 1.

Përfitimet e pritshme nga projekti janë:

- Furnizimi i besueshëm dhe kualitativ i konsumit të Drenasit me rrethinë;
- Reduktimi i sasive të mëdha të energjisë së padërguar te konsumatori si rrjedhojë e eliminimit të fyteve të ngushta në rrjetin e shpërndarjes;
- Reduktimi i humbjeve teknike në rrjetin e shpërndarjes;
- Përkrahje e zhvillimit ekonomik të rajonit të Drenasit;
- Furnizim kualitativ i zonës industriale në Komoran.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>fajqe 46 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Ri-vitalizimi i Nënstacionit NS Theranda dhe ndërtimi i linjës së re 110kV NS Therandë – NS Rahovec

Ky projekt është i rëndësishë së veçantë, pasi që ndërlidhet me projektin e ndërtimit të NS Malisheva ku linja e re 110 kV; Malishevë – Therandë do të kyçet në këtë nënstacion. Gjithashtu bazuar në aplikacionin për kyçje në rrjetin e transmetimit të Parkut Energjetik me erë “Budakova” me kapacitet të instaluar 48 MW, dhe analizës teknike të kryer, ky park do të kyçet pikërisht në NS Theranda. Konfiguracioni aktual i zbarrave (sistemi H) të NS Theranda nuk mundëson optimizim të operimit të sistemit, ndërsa paraqet pengesë në procesin e mirëmbajtjes. Në bazë të standardeve të planifikimit, nënstacionet të cilat kanë tri apo më shumë linja, duhet të konfigurohen me sistem të zbarrave të dyfishta dhe me fushë lidhëse. Ky projekt parasheh ndërrimin e pajisjeve ekzistuese të tensionit të lartë 110 kV, ndërtimin e sistemit të zbarrave të dyfishta (360 mm²), instalimin e fushës lidhëse 110 kV dhe ndërrimin e fushave transformatorike të tensionit të mesëm. Sistemi i mbrojtjeve ekzistuese rele të fushave të linjave parashihet të ndërrohet me rele moderne numerike. Paket projekti NS Malisheva me linjat 110 kV dhe projekti i ri-vitalizimit të nënstacionit duhet të integrohen në projekt të përbashkët.

Përfitimet e pritshme nga projekti janë:

- Ngritja e sigurisë dhe besueshmërisë së operimit të nënstacionit ;
- Optimizimi i operimit të nënstacionit pas kalimit në sistem të zbarrave të dyfishta
- Reduktimi i energjisë së padërguar te konsumatori
- Ngritja e sigurisë së personelit që punon në nënstacion si dhe personelit të mirëmbajtjes

Projekti planifikohet të jetë në kohë i koordinuar me projektin e linjës së re 110 kV Rahovec-Therandë, respektivisht në tremujorin e dytë të vitit **2018**.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 47 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

10.3. Projektet e reja

- **“ Përmirësimi i rrjetit të transmetimit faza e VI dhe VII “**

Faza VI dhe VII paraqesin projektet e reja, të cilat do të financohen nga KfW dhe si të tilla synojnë vazhdimin e përfundimit të rrjetit të transmetimit si dhe përkrahjen e zhvillimit të ngarkesës, me qëllim të ngritjes së sigurisë së transmetimit të energjisë elektrike deri të konsumi, në domenin afatgjatë kohorë duke plotësuar kriteret teknike që kërkohen në Kodin e Rrjetit. Në vijim janë paraqitur arsyet dhe ndikimet e projekteve të reja të fazës VI dhe VII. Janë zhvilluar të gjitha marrëveshjet me bankën KfW dhe pritet aprovimi i kredisë nga Kuvendi i Kosovës, konform ligjeve në fuqi.

- **Projekti (T&D/DRAGASH): NS Dragashi dhe linja 110 kV NS Kukës-NS Dragash- NS Prizren 2**

Konsumi i Energjisë elektrike në rajonet Dragash dhe Zhur realizohet përmes rrjetit të shpërndarjes 35 kV dhe 10 kV, i shtrirë në pjesën jugore të territorit të Kosovës. Linja kryesore e furnizimit është linja 35 kV e kyçur në NS Prizreni 1, 110/35/10 kV, e cila furnizon në lidhje serike konsumin e Zhurit dhe Dragashit. Në Dragash është në operim nënstationi 35/10 kV i cili ka dy transformatorë me kapacitet total 8+4=12 MVA. Siguria e furnizimit të kërkesës për energji elektrike për zonat në fjalë nuk është e kënaqshme. Arsyet kryesore janë listuar si më poshtë:

- a) Konsumi i Dragashit dhe Zhurit furnizohet përmes linjës së vetme 35 kV, e seksionit të tërthortë AlÇe 95mm² me gjatësi 11km deri në Zhur dhe 11 km tjera me përçues Cu 35mm² deri në Dragash. Seksioni i hollë dhe gjatësia e madhe e linjës shkaktojnë humbje të mëdha të fuqisë aktive/reaktive, me reflektim negativ në kualitetin e furnizimit me energji elektrike.
- b) Niveli i tensionit 35 kV, 10 kV dhe 0.4 kV në rrjetin e shpërndarjes në rajonin e Dragashit gjatë sezonit të ngarkesave të larta është nën nivelin e lejuar nga Kodi i Shpërndarjes.
- c) Transformatorët në nënstationin ekzistues 35/10 kV gjatë konsumit dimërorë tejngarkohen në vlera të cilat detyrimisht kërkojnë reduktim të ngarkesës për të evituar rënien totale të transformatorëve. I njëjti problem shfaqet edhe në linjën furnizuese 35 kV me paraqitje të shpeshta të tejngarkesës që shumë herë rezultojnë me veprim të mbrojtjes nga mbingarkesa (shkycje të linjës) dhe ndërprerjen totale të furnizimit.
- d) Shkycja e linjës së vetme 35 kV dhe reduktimet e planifikuara të ngarkesës për të evituar mos-furnizimin e plotë, shkaktojnë sasi të mëdha të energjisë elektrike të padërguar të konsumatori. Mos liferimi i energjisë elektrike dëmton zhvillimin e

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>fajqe 48 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

gjithmbarshëm të aktiviteteve ekonomike dhe jetësore të popullatës që graviton në komunën e Dragashit.

- e) Në NS Dragashi 35/10 kV përmes linjës 35 kV, Cu 35mm² me gjatësi 5 km është i kyçur hidrocentrali i vogël Dikance. Çdo problem në rrjet në nënstacion ndikon negativisht në sigurinë dhe besueshmërinë e operimit të këtij hidrocentrali. Diferenca e lartë e tensioneve krijon probleme në sinkronizim të HC Dikance me rrjetin 35 kV.
- f) Potencialet e mëdha turistike si dhe mundësitë e zhvillimit të industrisë së lehtë në rajonin e Dragashit influencohen negativisht për shkak të mos sigurisë për furnizim të qëndrueshëm dhe kualitativ me energji elektrike.

Eliminimi i problemeve të lartpërmendura në domen afatgjatë kohorë realizohet pas ndërtimit të nënstacionit të ri 110/35/10(20) kV, me kapacitet 2x40 MVA në Dragash dhe linjave 110 kV.

- **Projektet (T&D/TR_LIPJ,KLINA,GJIL5): Transformatorët shtesë në NS Klina**

Nënstacioni në NS Klina aktualisht operon me vetëm një transformator. Operimi me vetëm një transformator paraqet problem të madh në rast të rënies së paplanifikuar të tij. Në zonat ku janë lokalizuar nënstacionet e lartpërmendura nuk ekziston furnizim rezervë (rrjet unazor në tension të mesëm), i cili për raste të tilla për një kohë të shkurtë do të transferonte furnizimin nga rrjeti në prishje në rrjetin e tensionit të mesëm. Nënstacioni që operon me vetëm një transformator, vështirëson procesin e mirëmbajtës periodike të transformatorit dhe fushave të tij (110 kV, 35 kV ose 10 kV). Probabiliteti i prishjeve në transformator dhe në fushat e tij ndikohet nga vjetërsia, rrjedhat e fuqisë, lidhjet e shkurta në sistem, si dhe nga niveli paraprak i mirëmbajtjes. Prishjet në vet transformator si: në pështjella, apo në rregullatorin e tensionit janë prishje problematike, riparimi i tyre kërkon kohë e ndonjëherë financiarisht nuk e vlen të riparohen. Koha prej momentit të shfaqjes së prishjes e deri te evitimi i problemit, apo zëvendësimi i transformatorit, zakonisht mund të jetë me ditë të tëra, andaj dëmi që do të shkaktohet konsumatorëve do të jetë i madh në mungesë të transformatorit të dytë, apo kapaciteteve rezervë për furnizim nga rrjeti i tensionit të mesëm. Sasia e energjisë së padërguar do të jetë shumë e madhe, me efekte negative socio-ekonomike për konsumatorët.

Për të evituar riskun e mos furnizimit të konsumit si rrjedhojë e humbjes/shkyçjes së transformatorit të vetëm, është më se e nevojshme instalimi i transformatorit të dytë në nënstacionin e lartpërmendur.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 49 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

10.4. Investimet kapitale sipas burimeve të financimit për vitin 2019

Buxheti 2019 në KOSTT					2019	Burimet e Financimit		
Kodi buxhetor	Prioritetet	Emri i Projektit	Buxheti i planifikuar	Periudha e Kompletimit		Grant	Kredi	Kostt
023/9	1	LOT 1 : Ndërtimi I nënstacioneve [110/10(20) kV - EBRD TOTALI	19,614,980.67	Q2 2016-Q3 2019	4,374,849.39	0.00	4,374,849.39	0.00
		1. NS Prishtina 6 110 kV dhe HIS në NS Prishtina 4,	5,075,182.17	Q2 2016-Q3 2019				

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 50 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

		2. NS 110/10(20) Mitrovica 2	4,215,831.06	Q2 2016-Q3 2019				
		3. NS Drenasi 2 220/10(20) kV	6,139,157.35	Q2 2016-Q3 2019				
		4. Revitalizimi i pajisjeve TL në NS Therandë - HIS (EBRD)me shërbimet konsulente	4,184,810.30	Q1 2016 - Q4 2018				
023/10	1	LOT 2 ; Transformatorët e fuqisë 40MVA për nënstacionet (EBRD) :	3,880,401.28	Q1 2016 - Q3 2019	676,080.24	0.00	176,080.24	500,000.00
		1. NS Prishtina 6 dhe 110 kV HIS në NS Prishtina 4,	1,331,128.68	Q1 2016 - Q3 2019				
		2. NS 110/10(20) Mitrovica 2 (EBRD)	1,120,886.30	Q1 2016 - Q3 2019				
		3. NS Drenasi 220/10(20) kV	1,428,386.30	Q1 2016 - Q3 2019				

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 51 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

023/11	1	LOT 3 -Linjat transmetuese (EBRD)	7,663,246.33	Q1 2016 - Q3 2019	1,875,930.09	0.00	375,930.09	1,500,000.00
		1.Linja e dyfishtë kablllovice NS Prishtina 6 - NS Prishtina 4 ;	2,593,583.90	Q1 2016 - Q3 2019				
		2.Linja e dyfishtë kablllovice 110 kV NS Fushe Kosova,	1,347,211.31	Q1 2016 - Q3 2019				
		3. Linja e dyfishtë 220 kV Drenasi 2,	779,511.43	Q1 2016 - Q3 2019				
		4.Linja e dyfishtë kablllovice 110 kV Mitrovica2	1,518,817.01	Q1 2016 - Q3 2019				
		5. Linja e re 110 kV NS Rahoveci - NS Theranda (EBRD)	1,424,122.70	Q1 2016 - Q3 2019				
023/138		6. NS 110/10(20) kV - Fushë Kosova (BERZH+ KfW)	3,981,259.00	Q3 2019-Q32021	674,789.26	0.00	674,789.26	0.00

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 52 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

023/139		7. Transformatorët 2x40MVA - NS 110/10(20) Fushë Kosova	1,100,700.00	Q3 2019-Q32021	186,559.31	0.00	186,559.31	0.00
023/26		Shpronësim dhe servitut per projektet e BERZH	800,000.00	Q2 2017 - Q2 2020	600,000.00	0.00	0.00	600,000.00
3080		LOT 4 : Sherbime konsulente gjatë implementimit të projektit /EBRD	1,071,988.25	Q1 2016 -Q3 2019	370,000.00	0.00	370,000.00	0.00
Projektet KfW - Faza VI (kredi 1350000 0) pa taxa e dogana 023/114	1	Ndertimi i NS Dragashi dhe linja 110kV NS Kukës-NS Dragash- NS Prizren 2 (ne kerkim te buxhetit) (KfW) (9 ,000,000€)	10,500,000.00	Q3 2019-Q3 2022	1,858,000.00	0.00	1,858,000.00	0.00
	1	Instalimi i TR 2 ne NS 110/10(20) - Klinë (1,210,000€)		Q3 2019-Q3 2022	242,000.00	0.00	242,000.00	0.00

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 53 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Projektet kfw - faza e VII (kfw kredi 1200000 0+KOSTT 1000000 0+64600 0)€ me dogana 023/115	1	Shërbimet konsulente faza e VI dhe VII - kfw (1,100,000)	1,100,000.00	Q1 2019 - Q3 2022	360,000.00	0.00	360,000.00	0.00
023/13	1	Shpronësimet dhe servitutat për linjën e re të dyfishtë NS Peja 1 - NS Peja 3	500,000.00	Q1 2018- Q4 2019	200,000.00	0.00	0.00	200,000.00
023/31		Shpronësimet dhe servitutat për linjën 400kV Kosovë - Shqipëri	100,000.00	Q1 2018- Q4 2019	100,000.00	0.00	0.00	100,000.00
023/51		Instalimi i grupeve matëse në kufirin e ri mes KOSTT dhe KEK/OSSH	2,327,240	Q42013-Q42018	82,600.00	0.00	0.00	82,600.00

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 54 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

023/140		Ndërtimi I NS 110/10(20) kV Ferizaji 3 (Kastriot) me linjat transmetuese	5,500,000.00	Q1 2019 -Q4 2021	1,100,000.00	0.00	0.00	1,100,000.00
023/142		Rehabilitimi I NS 110/35 kV Vushtrri 1	1,600,000.00	Q1 2019 -Q4 2021	320,000.00	0.00	0.00	320,000.00
SUB TOTALI 1		SUB TOTAL 1	60,239,815.72		13,020,808.30	-	8,618,208.30	4,402,600.00
023/116	1	Kostoja fillestare e themelimit te tregut te perbashket Kosove Shqiperi (APEX)	325,000.00	Q1 2019 - Q4 2019	325,000.00	0.00	0.00	325,000.00
023/117	1	Realizimi I funksionimit të pandërprerë të infrastrukturës së operimit të sigurt të sistemit të transmisionit në kohën reale të OS.	100,000.00	Q1 2019- Q4 2019	100,000.00	0.00	0.00	100,000.00
023/118	1	Përfshierja e nënstacioneve të reja në sistemin SCADA/EMS në QND dhe QEND dhe furnizimi me licenca	140,000.00	Q1 2019-Q4 2020	140,000.00	0.00	0.00	140,000.00

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 55 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

023/119	1	Furnizimi me monitor digjital te murit te QND dhe demontimi I monitorit ekzistues ne QEND.	140,000.00	Q1 2019- Q4 2019	140,000.00	0.00	0.00	140,000.00
023/131		Furnizimi me pajisje per adoptim te SCADA / EMS dhe SCS	220,000.00	Q1 2019 - Q4 2019	220,000.00	0.00	0.00	220,000.00
023/55	1	Furnizim me harduer në TIK	300,000.00	Q1 2018 - Q1 2022	180,000.00	0.00	0.00	180,000.00
023/120	2	Rregullimi i dhomës së serverëve sipas standardeve	500,000.00	Q1 2019- Q4 2019	500,000.00	0.00	0.00	500,000.00
023/136	2	“Migrimi drejt sistemeve të avancuara telekomunikuese”	1,650,000.00	Q2 2019- Q4 2022	850,000.00	0.00	0.00	850,000.00
023/121	2	Renovimi i ndërtesave Komanduese ne:1. NS Deçani,NS Lipjani, 2.NS Burim,NS Viti; 3.NS Pr3 ,NS PZ3; 4.NS Gjakova 2,NS Besiana dhe 5. NS Vitia, Gjakova 1,	300,000.00	Q1 2018 - Q1 2022	83,000.00	0.00	0.00	83,000.00
023/122	3	Renovimi i rrethojave ne :NSLipjani,NS PR 2 ,NS Theranda, NS Burim , NS Vitia, NS Besiana , NS PR 5	110,000.00	Q1 2018 - Q1 2022	50,000.00	0.00	0.00	50,000.00

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 56 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

023/113	1	Punimi i kyçjeve në rrjet të qytetit të ujit dhe kanalizimit në NS./NS Prizreni 1, NS Prizreni 2, NS Prizreni 3, NS Lipjani,	120,000.00	Q1 2018 - Q1 2022	55,000.00	0.00	0.00	55,000.00
023/125	1	Furnizimi me pjesë rezerv per linja, elemente vjerrese dhe shtrenguese , OPGW , joint box dhe pajisje tjera përcjellëse	1,000,000.00	Q1 2018-Q4 2022	200,000.00	0.00	0.00	200,000.00
023/126	1	Furnizimi me pjesë rezervë për Nënstacione	900,000.00	Q1 2018 - Q1 2022	250,000.00	0.00	0.00	250,000.00
023/129		Përshtatja (adaptimi) e softuerit NEPLAN për CIM format (Upgrade of NEPLAN software for CIM format)	71,154.00	Q1 2018 - Q1 2022	71,154.00	0.00	0.00	71,154.00
023/130	1	Furnizim me 20 cope pajisje Meter Data Collection per nenstacionet distributive 110/x kV	100,000.00	Q2 2019 -Q4 2019	100,000.00	0.00	0.00	100,000.00
023/132	1	NS Prishtina 4- Rehabilitimi i Hargjimit vetjak,Ormaneve AC/DC, Kablllove	150,000.00	Q1 2019 -Q4 2019	150,000.00	0.00	0.00	150,000.00

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 57 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

023/133	1	Rehabilitimi i NS Prishtina 2 dhe NS Deçani	85,000.00	Q1 2019 -Q4 2019	85,000.00	0.00	0.00	85,000.00
023/134		Rehabilitimi i kthinave AC 400V	20,000.00	Q1 2019 -Q4 2019	20,000.00	0.00	0.00	20,000.00
023/141		Ndërtimi i infrastrukturës së Sigurisë së Lartë në Selinë Qendrore	200,000.00	Q1 2019 -Q4 2019	200,000.00	0.00	0.00	200,000.00
023/135		Blerja e Softuerit DLP dhe softuerit per auditim te Bazave te te Dhënave	100,000.00	Q1 2019 -Q4 2020	100,000.00	0.00	0.00	100,000.00
023/143		Furnizimi dhe instalimi i UPS ne seline qendrore te Kostt-it	120,000.00	Q2 2019 -Q4 2019	120,000.00	0.00	0.00	120,000.00
Sub Totali 2			7,701,154.00		3,939,154.00	0.00	0.00	3,939,154.00

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 58 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Totali (sub totali 1 + sub Totali 2)	67,940,969.72		16,959,962.30	0.00	8,618,208.30	8,341,754.00
---	----------------------	--	----------------------	-------------	---------------------	---------------------

Tabela 1

Gjithësejt investimet kapitale për buxhetin e vitit 2019

Burimet e financimit	Buxheti 2018	Buxheti 2019
Grantet	0	0
Kredi	8,070,043	8,618,208
KOSTT	3,571,274	8,341,754
Total:	11,641,317	16,959,962

Tabela 2

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>fajqe 59 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

11. PLANIFIKIMI FINANCIAR

Bordi i Zyres së Rregullatorit për Energji (ZRrE), me datë 24 Shtator 2018, në përputhje me Metodologjinë për Përcaktimin e Tarifave dhe Bilancin Vjetor të Energjisë Elektrike 2018, ka lëshuar Vendimin nr.V1028_2018 për të hyrat maksimale të lejuara për KOSTT për tarifat e rregulluara për periudhën e dytë tarifore 2018-2022.

Vlerësimi përfundimtar i ZRrE-së për përcaktimin e të hyrave maksimale (MAR) për aktivitetet e licencuara, ishte pikënisja kryesore e KOSTT-it gjatë planifikimit të Buxhetit për vitin 2019.

Të dhënat financiare mbi të cilat është bazuar rishikimi i këtij Buxheti, janë në pajtueshmëri me Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit, si dhe me ligjet në fuqi në Republikën e Kosovës.

Sipas Bilancit të aprovuar nga ZRrE⁷, energjia që hyn në sistemin e transimisionit për vitin 2019, do të jetë **5,834 GWh**.

Me vendimin e ZRrE-së, të hyrat maksimale të lejuara për vitin tarifor 2019 janë **28,746,972 €**, ndërsa për vitin kalendarik janë **29,634,000 €**.

Në Planin e Biznesit dhe Buxhetit për vitin 2019, nuk është trajtuar çështja e furnizimit në Veri . Kjo çështje do të jetë pjesë e Planit të Biznesit dhe Buxhetit atëherë kur ZRrE apo Qeveria e Kosovës do të garantojë fondin për mbulimin e kostove.

Përveç të hyrave nga tarifa, KOSTT ka planifikuar edhe të hyrat tjera, të cilat së bashki me të hyrat nga tarifa, kapin vlerën prej **40,626,000 €**, e që paraqesin të hyrat totale të planifikura për vitin 2019.

⁷ KOSTT_Raporti Konsultativ_24092018, fq.11

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>fajqe 60 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

11.1. Struktura dhe vlera e të hyrave për vitin 2019

Struktura dhe vlera e të hyrave nga tarifa për vitin 2019

	Buxheti 2018	Buxheti 2019
- Të hyrat nga ngarkesa e shfrytëzimit të sis 400/220kV	533,192	509,000
- të hyrat nga ngarkesa e shfrytëzimit të sistemit 110 kV	13,440,738	17,557,000
- të hyrat nga operimi i sistemit	5,245,000	10,500,000
- të hyrat nga operimi i tregut	446,000	305,000
- të hyrat per humbje nga përshtatjet Treg Tarif	5,692,000	0
- të hyrat për Burimet e Ripërtërishme	19,897,060	763,000
- të hyrat per shërbimet ndihmese	7,069,320	0
Gjithsej:	52,323,380	29,634,000

2.2. Të hyrat tjera

	Buxheti 2018	Buxheti 2019
- Të hyrat tjera operative	40,000	200,000
- Të hyrat nga interesi	100,000	100,000
- të hyrat per humbje nga pershtatjet e KEK	7,974,000	3,329,000
- Të hyrat nga tranziti	397,321	521,000
- Të hyrat nga grantet për shërbime (cap.build.)	525,000	0
- Të hyrat e shtyera	7,850,000	6,842,000

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 61 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Gjithsei të hyrat: 69,209,701 40,626,000

Tabela 3: Struktura dhe vlera e të hyrave

11.2. Shpenzimet operative

Të hyrat e lejuara do të shërbejnë për mbulimin e shpenzimeve operative dhe kostove të kapitalit.

Shpenzimet e blerjes së energjisë - Sipas Rregullave të Tregut dhe Metodologjisë së Tarifave, të hyrat e lejuara për shpenzimet e blerjes së energjisë përfshijnë humbjet në transmision dhe shpenzimet e shërbimeve ndihmëse të cilat KOSTT-i duhet t’ia kompensojë Furnizuesit dhe ofruesve të shërbimeve ndihmëse.

Në kuadër të shërbimeve ndihmëse, për rezervat sekondare për vitin 2019 janë planifikuar **2,663,000 €**.

Humbjet në transmision – Lejimi i humbjeve në transmetim është i bazuar në vendimin e Bordit të ZRrE-së për cakun e reduktimit të humbjeve për periudhën e dytë rregullative 2018-2022. ZRrE për vitin 2019 ka lejuar humbjet prej **104 GWh (1.78%)**, që kapin vlerën prej **4,153,727 €**.

Shpenzimet e shërbimeve ndihmëse

Për shërbimet ndihmëse, për rezervat sekondare, janë planifikuar **2,663,000 €**.

Shpenzimet për transitin e energjisë – këto shpenzime janë planifikuar në vlerën prej **521,000 €**.

Shpenzimet e stafit - Shpenzimet e planifikuara të stafit janë **5,214,219 €**.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>fajqe 62 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Mirëmbajtja - Një pjesë e madhe e shpenzimeve operative ka të bëjë me shpenzimet e mirëmbajtjes, që janë në vlerën prej **820,543 €**.

Shpenzimet operative - Kjo kategori e shpenzimeve përfshinë shpenzimet e përgjithshme, të domosdoshme për kryerjen e aktiviteteve të KOSTT-it, dhe për këtë kategori janë planifikuar **1,581,600 €**.

Kategoritë e këtyre shpenzimeve janë: shpenzimet komunale, trajnimet, auditimi i pasqyrave financiare, telefonia fikse dhe mobile, derivatet, ngrohja, uji dhe kanalizimi, energjia elektrike, marketingu, sigurimi shëndetësor i punëtorëve, sigurimi fizik i objekteve, etj.

Shpenzimet tjera - në vlerë prej **1,573,275 €**, ku janë përfshirë shpenzimet e interesit për kredi dhe shpenzimet e transitit.

PASQYRA E PLANIFIKUAR E FITIMIT/HUMBJES PËR VITIN 2019
000€

	Buxheti 2018	Buxheti 2019
TË HYRAT		
TË HYRAT OPERATIVE		
Të hyrat nga rrjeti 220 /400 kV	533	509
Të hyrat nga rrjeti 110 kV	13,441	17,557
Të hyrat nga sistemi i operimit	5,245	10,500
Të hyrat nga operatori i tregut	446	305
Te hyrat per humbje nga pershtatjet e Treg- Tarifa	5,692	0
Te hyrat per Burimet e Ripërtriteshme	19,897	763
Te hyrat për shërbimet ndihmëse	7,069	0
Te hyrat nga tarifat	52,323	29,634

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 63 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Të hyrat tjera operative	40	200
Te hyrat per humbje nga pershtatjet e KEK+ Tarifa	7,974	3,329
Të hyrat nga interesi	100	100
Të hyrat nga tranziti	397	521
Te hyrat nga grantet per sherbime (cap. b)	525	42
Të hyrat e shtyera	7,850	6,800
GHITHËSEJT TË HYRAT	69,210	40,626
Shpenzimet operative		
1 Mirëmbajtja	1,246	932
2 Shpenzimet e stafit	5,452	5,214
2.1. Pagat	5,092	4,684
2.2. Kontrata në vepër	180	180
2.3 Performanca e planifikuar	180	350
3 Shpenzimet tjera operative	2,366	1,581
4 Shërbimet ndihmëse	7,069	2,663
5 Humbjet në bartje	6,216	4,154
6 Humbjet ne Veri	9,622	0
7 Shpenzimet e tranzitit	183	521
8 Shpenzimet e konsulencesn (cap. b)	525	42
9 Interesi i kredisë	1,058	1,010
10 Shpenzimet per Burimet e Ripertitreshme	19,897	763
Gjithësejt :	53,635	16,769
Fitimi para amortizimit	15,575	23,858
Amortizimi	14,347	15,000
Fitimi / Humbja para tatimit	1,227	8,858

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 64 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Parashikimi i rrjedhës së parasë së gatshme 2019

000 euro

Flukset operacionale te parase se gatshme	(2,327)
Pranimet nga bleresit	30,355
Pagesat e furnitoreve	(25,898)
Pagesat ndaj punetoreve	(5,214)
Avancet per pasurite fikse	(1,570)
Flukset investime te parase se gatshme	
Flukset investime te parase se gatshme	100
Interesi I arketuar	100
Flukset financiare te parase se gatshme	
Flukset financiare te parase se gatshme	138
Marrjet nga kredite dhe huate - PT (pasurite e trupezuara)	7,935
Ripagimi I huave dhe kredive - PT (pasurite e trupezuara)	(359)
Ripagimi I huave dhe kredive - te tjera	(5,470)
Interesi I paguar ne huate	(1,968)
Grantet e pranuar	-
Rrjedha e parase se gatshme per periudhen	
Rrjedha e parase se gatshme per periudhen	(2,209)
Balanca fillestare	24,795
Balanca në fund	22,586

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>fajqe 65 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

12. QËNDRUESHMËRIA AFARISTE

12. 1. Personeli

Numri i lejuar i punëtorëve nga ZRrE për vitin 2019 është 381 të punësuar.

Ky numër i punëtorëve është i projektuar dhe bazuar në objektivat strategjike dhe në ngritjen e kapaciteteve operative të KOSTT. KOSTT është duke implementuar shumë projekte dhe me përfundimin e tyre, paraqitet nevoja e operimit me këto kapacitete të reja. Gjithashtu, kërkesat për punëtorë ndërlidhen edhe me rritjen e obligimeve në raport me ENTSO-E, numrin e NS-ve të cilat operohen nga KOSTT duke i marr parasysh edhe kërkesat për një numër më të madh të punëtorëve për mirëmbajtjen e NS 110 kV si dhe nevojat të ndërlidhura me zhvillimet tjera të KOSTT..

Zhvillimi i BNJ në KOSTT në përgjithësi është i orientuar në harmoni me strategjinë e kompanisë. Duke marrë parasysh këtë, KOSTT ka krijuar politikat dhe procedurat për të siguruar se stafi mund të kontribuojë sa më efektshëm, për të arritur objektivat e vendosura. Këto politika mbulojnë planifikimin e BNJ, rekrutimin dhe selektimin, zhvillimin e aftësive, menaxhimin e performancës, menaxhimin e shpërblimit dhe barazinë gjinore dhe përfshirjen e minoriteteve/pakicës, si dhe politikat tjera të Teknologjisë së Informacionit por edhe të menaxhimit të objekteve. Duke i marrë parasysh ndryshimet në legjislacionet përkatëse por edhe ndryshimet e brendshme si dhe nevojat strategjike të KOSTT këto politika të aprovuara rishikohen permanent. Gjithashtu krahas rishikimit të politikave bëhet edhe rishikimi i procedurave dhe dokumenteve tjera relevante në harmoni me këto kërkesa.

KOSTT ka implementuar edhe aplikacionin për menaxhimin elektronik të dosjeve të punëtorëve, i cili ka mundësuar punë më të lehtë me dosjet e personelit në mënyrë të organizuar sipas standardeve dhe politikave të vendosura me mundësitë e integritit edhe me

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>fajqe 66 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

sistemin e burimeve njerëzore, duke i mundësuar personelit qasjen e tyre në dosjet e tyre personale. Ky aplikacion dhe aplikacionet tjera do të zhvillohen në të ardhmen varësisht prej nevojave, kërkesave dhe zhvillimeve të reja.

12.2. Implementimi dhe matja e performancës

Implementimi i Planit të Biznesit do të përfshij tri (3) elemente kryesore:

- *Vendosja e objektivave dhe identifikimi i veprimeve për çdo departament funksional.* Secili departament ka përgatitur një plan operativ bazuar në objektivat e Planit të Biznesit pesëvjeçar dhe planet e veçanta vjetore si ekstrakte dhe vendosjen e objektivave për departamentin dhe veprimet e nevojshme për t'i arritur ato. Vendosja e objektivave do të përcillet për çdo vit pasues.
- *Vendosja e buxhetit vjetor për KOSTT-in dhe për çdo departament.* Plani i Biznesit do të vendos kontekstin strategjik për buxhetin dhe themelon një bazë për të shfrytëzuar burimet financiare dhe fuqinë punëtore.
- *Monitorimi i performancës ndaj objektivave dhe buxhetit.* Monitorimi i rregullt i performancës në raport me planin, buxhetin, kohën e realizimit dhe qëllimet e vendosura përmes një sistemi të menaxhimit të performancës, është një çështje esenciale. Ky monitorim do të zbatohet përmes raportimit të rregullt të menaxhmentit.

Sistemi për menaxhimin e performancës do të bazohet në treguesit e vendosur për objektivat strategjike. Procesi i vlerësimit do të kryhet për periudhë vjetore (1 herë në vit).

Procesi i menaxhimit të performancës shtrihet edhe lart – poshtë duke përfshirë edhe stafin, por gjithashtu ky proces i menaxhimit të performancës do të zhvillohet dhe përmirësohet më tutje në harmoni me zhvillimet dhe kërkesat e reja

Gjatë vitit 2018 janë bërë disa ndryshime në strukturën organizative të cilat tanimë janë implementuar duke filluar nga muaji maj 2018.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 67 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Në vitin 2019 gjithashtu do të hartohet një dokument i ri, i cili do ta përmbajë Strategjinë e Menaxhimit të Talenteve në KOSTT.

12.3. Zhvillimi i kapaciteteve

Në bazë të analizës së nevojave për trajnime, do të hartohet një plan i trajnimeve i cili do të merret në konsiderim gjatë implementimit të trajnimeve. Trajnimet do të fokusohen konform nevojave dhe do të mbulojnë të gjitha trajnimet e nevojshme për një ngritje profesionale, efiçente dhe të sigurt në punë.

Shkathtësitë dhe zhvillimi i stafit është një nga prioritetet e KOSTT si synim për realizimin e objektivave dhe arritjen e caqeve të përcaktuar brenda Planit të Biznesit. Në kuadër të kësaj, KOSTT do të promovojë politikën për zhvillimin e talenteve të rinjë, duke rishqyrtuar politikën e rekrutimit, bashkëpunimin me institucionet e arsimit të lartë dhe institucione tjera relevante.

Programet zhvillimore, kurset dhe trajnimet specifike, trajnimi fillestar, zhvillimi i menaxhmentit, do të jenë preokupim i BNJ edhe për këtë fazë, për të siguruar që personeli të fitojë shkathtësitë e nevojshme për t'i përcjellë zhvillimet në KOSTT. Edhe më tutje, do të vazhdohet dhe do të implementohen projekte për praktikën, gjegjësisht Internshipi për studentët në bashkëpunim me Universitetin e Prishtinës – Fakultetin e Inxhinierisë Elektrike, REPOWER⁸, MPMS dhe projektet tjera.

Në Plan të trajnimeve, do t'i kushtohet kujdes trajnimeve për mbrojtje dhe siguri në përputhje me kërkesat e standardeve ISO 14001 dhe 18001. Në përgjithësi, do t'i kushtohet kujdes ngritjes së kapaciteteve të stafit në fushën e standardeve; (9001; 14001; 18001; 5001; 27001) përfshirë edhe certifikimin e stafit, sipas kërkesave të standardeve. Bazuar në Sistemin e Integruar të menaxhimit dhe kërkesat e standardeve në implementim dhe standardeve të cilat janë duke u zhvilluar në KOSTT, do të hartohet një plan për zhvillimin e kapaciteteve njerëzore në fushën e standardeve.

⁸ Projekti i mbështetur nga USAID, që ka për qëllim zhvillimin ekonomik dhe rritjen e punësimit.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>fajqe 68 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

12.4. Menaxhimi i cilësisë

KOSTT në vitin 2017 është i licencuar me Standardin ISO 9001:2015 i cili është i bazuar në principet e menaxhimit kualitativ me fokus të posaçëm në përmirësimin e vazhdueshëm të cilësisë dhe me përfshirjen e Menaxhmentit të lartë për të arritur një menaxhim efektiv në kompani. Prandaj duke marrë parasysh këtë, KOSTT është duke e zhvilluar një proces të zhvillimit dhe menaxhimit të cilësisë sipas kërkesave të këtij standardi brenda të gjitha departamenteve dhe zyrave.

Me qëllim të azhurnimit dhe harmonizimit të plotë të kërkesave gjatë vitit 2019, KOSTT ka planifikuar auditimin e brendshëm i cili do të zhvillohet nga ekipi i brendshëm i cili është i trajnuar dhe certifikuar për auditimin e brendshëm dhe auditimin e jashtëm – mbikëqyrja i cili do të kryhet nga kompania e jashtme certifikuese.

Në kuadër të Menaxhimit të cilësisë KOSTT, ka implementuar dhe zhvilluar edhe dy standarde te reja te menaxhimit: Standardi për sigurinë e punëtorëve OHSAS 18001:2007 dhe standardi për siguri të ambientit ISO 14001:2015 me të cilat standarde gjithashtu është certifikuar në vitin 2017. Njëkohësisht, KOSTT ka ndërtuar një “Sistemi të integruar të Menaxhimit të Cilësisë” dhe kështu ka krijuar mundësinë e plotësimit/integrimit edhe të standardeve tjera si: standardi për sistemin e menaxhimit të sigurisë së informacionit 27001, ose edhe standardeve tjera.

Në vitin 2018 përveç përmirësimeve të vazhdueshme në menaxhimin e cilësisë, Menaxhmenti i KOSTT i ka bërë ndryshimet e strukturës organizative duke e integruar pozitën e Menaxherit të Cilësisë në strukturën e Menaxhmentit të lartë dhe kështu i ka plotësuar kërkesat e standardit ISO 9001:2015.

Do të ketë përmirësim të vazhdueshëm të sistemit të menaxhimit të cilësisë duke i përcjellë zhvillimet e reja në sektorin e energjisë respektivisht, procesin e integrimi evropiane, dhe në harmoni me këto zhvillime KOSTT duhet të ndjekë rrugën e plotësimit të kërkesave dhe standardeve te reja që rrjedhin nga këto procese. Në këtë drejtim prioritet do të jetë përgatitja

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 69 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

dhe plotësimi i kriterëve për tu pajisur dhe certifikuar edhe me standardin ISO 27001 për Sistemin e menaxhimit të sigurisë së informacionit.

Duke i përcjellë zhvillimet e reja në sektorin e energjisë **respektivisht, procesin e integriteteve evropiane, KOSTT duhet të ndjekë rrugën e plotësimit të kërkesave** dhe standardeve të reja që rrjedhin nga këto procese. Plotësimi i standardeve gjithashtu është kërkesë e procesit të zhvillimit të projekteve voluminoze në KOSTT.

12.5. Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit(TIK)

Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit (ITC-Information Technology and Communication) paraqet infrastrukturën dhe komponentët e të cilat kanë të bëjnë me mundësimin e realizimit të proceseve afariste duke përdorur të arriturat në lëmin e teknologjisë së informacionit. Edhe pse nuk ekziston një përkufizim i qartë i TIK në sferën e kësaj lëmie hyjnë edhe përdorimi i infrastrukturës të telefonisë fikse dhe mobile me qëllim të arritjes sa me efikase të detyrave nga lëmi i proceseve afariste.

Në KOSTT sektori TIK zbaton detyrat e ndërlidhura me definicionin e cekur në fillim të këtij kapitulli e që ka të bëjë me mundësimin e realizimit të proceseve afariste: Financat, Kontabilitetin dhe Thesarin, Burimet Njerëzore, Menaxhimi dhe Implementimi i Projekteve, Prokurimi, Çështjet Rregullative dhe Tarifat, Auditimi, Komunikimin me Media, Implementimi i Ligjeve nga ZRrE, arkivimin digjital të dokumentacionit dhe ndërlidhjen e funksioneve të Operatorit të sistemit, Operatorit të Transmisionit dhe Operatorit të Tregut me funksionet e cekura afariste. Të gjitha proceset e cekura duhet të zhvillohen në mënyrë të sigurt dhe të besueshme, duke pamundësuar ndërhyrjen nga sulmuesit kibernetikë si dhe infektimin nga softuerët destruktivë e që njihen me emra popullore si viruse, krimba etj. Konkretisht këtu kemi të bëjmë me implementimin e Information Security Management System, e cila lëmi është e përfshirë në standardin ISO 27001:2013. Prandaj imperativ i zhvillimit të mëtejshëm të sektorit të ITC është Implementimi i standardit ISO/IEC 27001:2013 në periudhën vijuese.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 70 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

12.6. Zëvendësimi i sistemit ekzistues SCADA/EMS në QND dhe QEND

Sistemi ekzistues SCADA/EMS ka tejkaluar pajtueshmërinë kibernetike në bazë të zhvillimeve teknologjike sidomos të sistemeve operative të kompanisë Microsoft. Nga viti 2016 (MS Windows XP, MS Windows Server 2003 R2, MS SQL 2008 mbi të cilat funksionon sistemi aktual SCADA/EMS) ky sistem nuk mund të adaptohet as ndaj pjesëve të reja harduerike por as nga aspekti i sigurisë kibernetike. Po ashtu, të gjitha kërkesat e ENTSO-E (standardi IEC61970, OPDE, CGMES) si dhe mbrojtja prej sulmeve eventuale kibernetike të shekullit 21, imponojnë zëvendësimin e sistemit ekzistues SCADA/EMS në Qendrën Nacionale Dispeçerike dhe në Qendrën Emergjente Nacionale Dispeçerike. Ky zëvendësim duhet doemos të realizohet brenda kësaj periudhe pesë vjeçare.

12.7. Menaxhimi i ndërtesave

Prioritet do t'i jepet renovimit të ndërtesave komanduese në: NS Deçani, NS Lipjani, NS Burimi, NS Vitia; NS Prishtina 3, NS Prizreni 3; NS Gjakova 2, NS Besiana dhe NS Gjakova 1, si dhe renovimit të rrethojave ekzistuese në këto nënstacione me qëllim që të janë në harmoni me nivelin e sigurisë që kërkohet për këto nënstacione.

KOSTT gjithashtu ka vendos në prioritet veprime tjera për realizimin e parimeve themelore mjedisore të KOSTT-it .

Lidhur me këtë ka planifikuar të realizojë kyçjet në rrjet të qytetit të ujësjellësit, kanalizimit dhe ujërave atmosferik aty ku ekziston mundësia duke plotësuar obligimet në aspektin mjedisore.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 71 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

12.8. Marrëdhëniet efektive me palët me interes

KOSTT beson që përgjegjësia dhe transparenca ndaj aksionarit dhe palëve të tjera të interesit janë ndër parimet bazë në përmbushjen e mandatit të saj si institucion publik. Përmes planifikimit strategjik, KOSTT ka arritur që gjatë periudhës së kaluar pesëvjeçare të Planit të Biznesit 2013-2017, të përforcojë imazhin e kompanisë dhe ndërtojë besimin në raport me opinionin publik dhe palët e interesit, të zhvilloj aktivitete proaktive në drejtim të informimit të drejtë dhe rritjes së vizibilitetit të kompanisë. Gjatë kësaj periudhe gjithashtu është arritur që KOSTT të pozicionohet në mesin e kompanive të përgjegjshme ndaj komunitetit dhe të përkushtuara në zhvillim të qëndrueshëm, duke u dekoruar edhe me mirënjohje nga Rrjeti “Kosovo CSR Network”. Duke e vlerësuar reputacionin si një aset i cili kontribuon në vlerën e kompanisë si dhe ndihmon në ndërtimin dhe mirëmbajtjen e besimit të palëve interesit, KOSTT planifikon që në vitin 2019, në përputhje me objektivat e përcaktuara në Planin e Biznesit 2018-2022, të rishikoj Strategjinë e Komunikimit në mbështetje të avancimit të mëtutjeshëm të imazhit pozitiv tashmë të krijuar të kompanisë, në mbështetje të avancimit të marrëdhënieve efektive me palët e interesit, komunikimit me palët ndërkombëtare dhe publikun vendor. Në këtë drejtim, KOSTT gjithashtu planifikon përkushtim të mëtutjeshëm për zhvillimin e Përgjegjësisë Shoqërore Korporative (PShK/CSR) duke zhvilluar politikë të CSR dhe zotimin për angazhim dhe kontribut në kuadër të Qëllimeve të Zhvillimit të Qëndrueshëm/Sustainable Development Goals (SDG), të përcaktuara nga Kombet e Bashkuara e njohur si: “Transformimi i Botës: Agjenda 2030 për Zhvillim të Qëndrueshëm”. Për periudhën e ardhshme pesëvjeçare, KOSTT planifikon gjithashtu avancimin e komunikimit përmes trendëve aktuale botërore, gjithnjë duke zbatuar politikë të integruar të komunikimit me qëllim të ruajtjes së cilësisë, qëndrueshmërisë dhe besueshmërisë së informatave.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 72 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

12.9. Prokurimi Elektronik

Aplikimi i platformës së prokurimit elektronik nga të gjitha Autoritetet Kontraktuese në Kosovë, e gjithashtu edhe në KOSTT sh.a., ka filluar nga fillimi i vitit 2017, në bazë të Vendimit të Qeverisë së Republikës së Kosovës për funksionalizimin e platformës së prokurimit elektronik. Përmes kësaj platforme, KOSTT tani realizon në formë elektronike blerjen e furnizimeve, shërbimeve dhe punëve.

Qëllimi i Prokurimit Publik është që të rrit shkallën e përgjegjshmërisë, të siguroj vlerën më të mirë për paranë publike, duke respektuar rregullat që dalin nga Ligji i Prokurimit Publik në Kosovë. Përdorimi i sistemit elektronik garanton një proces transparent dhe siguron kushtet për një konkurrim të hapur ndërmjet operatorëve ekonomik pjesëmarrës.

Edhe gjatë vitit 2019, aktivitetet e prokurimit do të zhvillohen në pajtim me parimet bazike, të cilat janë:

- Konkurrenca – në mesin e furnizuesve duhet të inkurajohet në mënyrën më efikase dhe me efektive.
- Efikasiteti dhe Efektiviteti – duhet të dëshmohet në procesin e prokurimit për të siguruar vlerën për paranë për Autoritetin Kontraktues.
- Drejtësia/Mos-diskriminimi – Të vepohet në mënyrë të drejtë gjatë tërë ciklit të prokurimit pa imponuar obligime të panevojshme ose pengesa për furnizuesit ose

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 73 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

furnizuesi potencial. Të shmanget çdo trajtim që favorizon një furnizues të caktuar.

- Objektivitet/Integritet/Sinqeritet – Të deklarohet çdo konflikt i interesit që afekton ose që paraqet afektim të vendimit.
- Transparenca – Të sigurohen kushte dhe qasje të barabartë për të gjithë operatorët ekonomik, duke informuar ata në mënyrë të hapur dhe transparente.
- Profesionalizëm – Të punohet me standarde të larta profesionale duke respektuar legjislacionin në fuqi dhe duke aplikuar praktikat më të mira.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>fajqe 74 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Lista e shkurtesave

AATC - (Average Available Transfer Capacity) - Kapaciteti i Disponueshëm Mesatar (Import/Eksport)

APEX- (Association for Power Exchange)- Asociacioni për Shkëmbimin e Energjisë Elektrike

ATC – (Available Transfer Capacity) – Kapaciteti i disponueshëm

ATR – Autotransformatori

BD - Bordi i drejtorëve

BE - Bashkimi Evropian

BK – Buxheti i Kosovës

BNJ – Burimet Njerëzore

BRE – Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë

CAO - (nga angl. Coordinated Auction Office) – Zyra për Koordinimin e Ankandëve

CAS- Sistemi i Kompjuterizuar i Kontabilitetit

DACF – Day Ahead Congestion Forecast (Parashiqimi i kongestionit një ditë para)

ECLO – (nga angl. European Commission Liaison Office) - Zyra Ndërlidhëse e Komisionit Evropian

EIC – (nga angl. Energy Identification Code) – kodi i identifikimit për energji

EJL – Evropa Jug Lindore

ENTSO-E (nga angl. European Network of Transmission System Operators for Electricity) – Rrjeti Evropian i Operatorëve të Sistemit të Transmetimit për Energji Elektrike

EMS – Rrjeti Elektrik i Serbisë (Elektro Mreza Srbije)

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>fajqe 75 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

EPS – Elektroekonomia e Serbisë (Elektroprivreda Srbije)

ERE – Enti Rregullator i Energjisë (Shqipëri)

GIS – (nga angl.Gass Insulated Switchgear)

GjQ – Gjykata e Qarkut

HC - Hidrocentral

IKP – Indikatorët Kyç të Performancës

IPA – Instrumentet Para Anëtarësimit (BE)

ITC – Inter TSO Compensation (Kompensimi mes Operatorëve të Sistemit të Transmetimit)

KA – Konflikt Administrativ

KE – Komisioni Evropian

KEK- Korporata Energjetike e Kosovës

KfW – nga gjerm.Kreditanstalt für Wiederaufbau – Banka Gjermane për Rindërtim dhe Zhvillim

KOSTT - Operator i Sistemit, Transmetimit dhe Tregut të energjisë elektrike të Kosovës

KQKO - Komiteti për Qeversje të Kodeve Teknike/Operacionale

KSHE – Kryeshefi Ekzekutiv

IEC – International Electrotechnical Commission (Komisioni Ndfërkombëtar Elektroteknik)

LP – largpërçues

MATC - Kapaciteti i Disponueshëm Maksimal (Import/Eksport)

MIE – Ministria e Integritimeve Evropiane

MSA – Marrëveshja për Stabilizim Asociim

MO – Market Operatori (Operatori i Tregut)

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 76 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

MPMS – Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale

MR – Mbrojtje Rele

NEF (Net Export Flow) – Eksporti i Kosovës

NIF - (Net Import Flow) – Importi neto për nevojat e Kosovës

NP – Ndërmarrje publike

NS - nënstacioni

NJPMNP – Njësia për Monitorimin e Ndërmarrjeve Publike

OHSAS – Standardi për auditimin e shëndetit dhe sigurisë (në angl. Occupational Helth and Safety Auditing System)

OPGW (Optical Power Grud Wire) – Kablli me fibër optik

OST - Operator i Sistemit të Transmetimit

PpE - Propozim për Ekzekutim

PSHK – Përgjegjësi Shoqërore Korporative

PZHT – Plani Zhvillimor i Transmetimit

QND - Qendra Nacionale Dispeçerike

QEND - Qendra Emergjente Nacionale Dispeçerike
RG-SEE - Grup regjional në ombrellën e MC –
Market Committee – Komiteti i tregut i ENTSO-E

RSC - Regional Security Coordination (Koordinimi Rajonal për Siguri)

SCADA/EMS – nga angl. Supervisory Control and Data Acquisition/Energy Management System
(Mbikqyrja e Kontrollit dhe Përvehtësimit të të Dhënave/Sistemi i Menaxhimit të Energjisë)

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2019	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>fajqe 77 nga 77</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

SEE – Sistemi Elektro Energjetik

SEE-CAO- Zyra për alokim të koordinuar të kapaciteteve interkonektive në EJM

SG-CMMI- Nëngrupi për menaxhin e kongjestioneve dhe integrimin e tregut

SO – Sistem Operator (Operatori i Sistemit)

TI – Teknologjia e Informacionit

TKE- Traktati i Komunitetit të Energjisë

TL – tensioni i lartë

TP – Tatimi në pronë

TO – Transmision Operator (Operatori i Transmisionit)

TTC – Total Transfer Capacity

USAID- (United States Agency for International Development)- Agjencioni i Shteteve të Bashkuara për Zhvillimin Ndërkombëtar

VNM - Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis

ZRE – Zyra e Rregullatorit të Energjisë

ZSMZ - Zyra e Sigurisë dhe Mbrojtjes nga Zjarri